

Gyan Amrit
ज्ञानमृत

Vol.15 - Issue 04
April 2022
Price 12/-

चैत्र
नवरात्रि

Happy
Cheti Chand

श्री राम नवमा

માળીયા હાટીના સેવાકેન્દ્ર પર 'શિવપ્રતિજ્ઞા' કરાવતાં પ્ર.કુ. મીતાબેન સાથે યોગાચાર્ય ડૉ. બાબુલાલભાઈ, સરપંચ જીતુભાઈ સીસોદીયા, તાલુકા BJP પ્રમુખ રાજેશભાઈ, સામાજિક કાર્યકર મહેન્દ્રભાઈ.

બાજીપુરામાં 'શિવધ્વજ' લહેરાવી સંકલ્પપત્રનું વાંચન કરતાં પ્ર.કુ. અરુણાબેન, મડી સુગર ફેક્ટરીના ચેરમેન ભ્રાતા સમીરભાઈ, PSI ભ્રાતા એન.જે.પંચાલ, ભ્રાતા આશિષભાઈ, ભ્રાતા ધનજીભાઈ.

અમદાવાદ વટવા ખાતે 'શિવધ્વજરોહણ' માં પ્ર.કુ. તારાબેન, જીલ્લા મહામંત્રી VHP નૈનેશભાઈ, મહારાષ્ટ્ર મંડળના પ્રમુખ મહેન્દ્ર ગુરવ.

ગાંધીનગર સેક્ટર-૩માં મેયરશ્રી હિતેશભાઈ તથા અતિથિઓને 'સોમનાથ દર્શન' કરાવી ઈશ્વરીય સંદેશ આપતાં પ્ર.કુ. સુનિતાબેન.

સુરેન્દ્રનગરમાં 'દ્વાદશ જ્યોતિર્લીંગ-શિવશંકર'ની ચૈતન્ય ઝાંખીના ઉદ્ઘાટનમાં નગરપાલિકાના પ્રમુખ વીરેન્દ્રભાઈ, પ્ર.કુ. હર્ષાબેન.

ગોંડલમાં '૧૦૮ શિવલિંગ દર્શન' કાર્યક્રમમાં રાજકુમાર જ્યોતિર્મયસિંહજી ગોંડલ સ્ટેટ, વોર્ડ મેમ્બર નયનાબેન, માર્કેટચાર્ડના ચેરમેન અલ્પેશભાઈ, નગરપાલિકાના પ્રમુખ સમીરભાઈ, પ્ર.કુ. ભાનુબેન.

પોર ખાતે 'શિવધ્વજરોહણ' કર્યા બાદ વડોદરા જીલ્લા પંચાયતના પ્રમુખ ભ્રાતા અશોકભાઈને સૌગાદ આપતાં પ્ર.કુ. ધીરજબેન.

વાંસદામાં 'અમરનાથની ઝાંખી'નું ઉદ્ઘાટન કરતાં સરપંચ શ્રી ગુલાબભાઈ, જનકલ્યાણ ટ્રસ્ટના પ્રમુખ રમણભાઈ, પ્ર.કુ.ગીતાબેન.

Gyan Amrit ज्ञानमृत

वर्ष १५

अप्रिल - २०२२

अंक : ०४

प्रजपिता ब्रह्माकुमारी ईश्वरीय विश्व विद्यालयनुं मुजपत्र अमृतसूचि

- एस प्रकारना पापकर्मोतंत्री स्थानेथी ..04
- लक्ष्यने महान जनावो तो व्यर्थनेदादी जनकीजु ..06
- मानवजुवननुं श्रेष्ठ लक्ष्यप्र.कु. जगदीशचंद्र ..08
- तप साधनामां सात्त्विक भोजन ..प्र.कु. आत्मप्रकाशभाई ..11
- दुर्भावनाने सद्भावनामां कर्णप्र.कु. विनायकभाई ..14
- सांस्कृतिक उत्थान द्वारा स्वर्णिमप्र.कु. सतीशभाई ..16
- पूर्वज आत्माओ द्वारा मनसा सेवा प्र.कु. रामलपनभाई ..19
- सहनशील व्यक्तिने सङ्गता मणे ..प्र.कु. भगवानभाई ..22
- नारीनो सर्वांगी विकासप्र.कु. सविताजेन ..24
- प्रसंग पट्टिमल26
- वाणीथी प्राणी परमायप्र.कु. अनिल ..27
- दिव्यदर्शनप्र.कु. नंदिनीजेन ..28
- दिव्यता सम्पन्न वर्षप्र.कु. वर्षा ..29
- सर्वधर्म समभावनी श्रेष्ठ भावनाप्र.कु. पायल ..30

लवाजमना दर

भारतमां

वार्षिक लवाजम	₹.	११०.००
आजुवन सभ्य	₹.	२,०००.००
छूटक नकल	₹.	१२.००

विदेशमां

अेरमेथल वार्षिक	₹.	१,१००.००
आजुवन सभ्य	₹.	१०,०००.००

कृतिओ तथा सेवा समाचार
मोकलवानुं सरनामुं

प्र.कु. डी. कालिदास प्रजपति

तंत्री : ज्ञानामृत
जु-२/२२, शिवम अपार्टमेन्ट,
नवा वाडज, अमदावाड - ३८० ०१३.
Phone : 99798 99104

मुद्रक अने प्रकाशक

राजयोगिनी भारतीदीडी

-- विशेष नोध --

सर्व नाना-मोटा सेवाकेन्द्रो द्वारा थयेली
सेवाओना ओरीजनल हाईरीजुलेशन
वाणा योष्मा व्यवस्थित योग्य फोटा, पुरा
नाम-होदो, संपूर्ण विगतो साथे गुजराती
ज्ञानामृतना ईमेथल पर आवकार्य छे. जेने
मोकलवानी अग्रताकमे, दरेक फोटानी
गुणवताओना आधारे न्याय अपाय छे.

आवश्यक नोध

प्रजपिता ब्रह्माकुमारी ईश्वरीय विश्व विद्यालय

Account No. : 03290100041261 IFSC Code : BARB0GITAMA

Bank Name : BANK OF BARODA, Geeta Mandir Branch

प्रकाशन स्थल - गुजरात ज्ञान मुप्यालय

ब्रह्माकुमारी, सुजशांति भवन, भुलाभाई पार्क रोड, कंडरिया, अमदावाड - ३८० ०२२.

Phone: 079 - 2532 4460

Email : gyanamrit.guj@gmail.com

દસ પ્રકારનાં પાપકર્મો

કેટલાક અધ્યાપક મિત્રો કોલેજના પ્રાંગણમાં ભિન્ન-ભિન્ન વિષયો વિશે ચર્ચા કરી રહ્યા હતા. તેમાંથી એક અધ્યાપક મિત્રે પૂછ્યું. ‘પાપ એટલે શું?’ આ પ્રશ્ન સરળ છે છતાં ગહન પણ છે. કારણ કે પાપપુણ્યની વ્યાખ્યા વ્યક્તિ પોતપોતાની રીતે કરે છે. આમ છતાં સાર્વાર્થિક રીતે તેની સ્વીકૃત વ્યાખ્યાઓ પણ છે.

ભારત તેમ જ વિદેશોમાં પણ એવાં કેટલાંક શાશ્વત મૂલ્યો છે. જેમાં સમગ્ર માનવજાતને શ્રદ્ધા છે. તે મૂલ્યોનું ચથાર્થ આચરણ શક્ય ન બને તેમ છતાં તેના પ્રત્યેનું માન ઘટ્યું નથી. માનવને પાપકર્મ તરફ દોરી જનાર અનેક પરિબળો છે. સર્વ પ્રથમ આધ્યાત્મિક દૃષ્ટિકોણથી જોતાં દેહ અભિમાન એ સર્વ વિકારોનું પાપનું મૂળ છે. માનવ આત્મચિંતન અને પરમાત્મ ચિંતનથી વિમુખ બની દેહ અભિમાનને વશ થાય છે ત્યારે તેનામાં કામ, ક્રોધ, લોભ, મોહ, અહંકારાદિ વિકારો તેના બાળબચ્ચાં (સૂક્ષ્મ વિકારો) સાથે આવે છે. ક્યારેક સ્થૂળ રીતે ન દેખાય તેમ છતાં માનવ સૂક્ષ્મ વિકારોને વશીભૂત થયેલાં હોય છે.

પાપ અંગેના વિચારો સમય સાથે પણ સંબંધ ધરાવે છે. સમયાનુસાર પાપની પરિભાષા બદલાઈ છે. અજ્ઞાનતા, અંધશ્રદ્ધાએ પણ તેમાં ભાગ ભજવ્યો છે. સમયના વહેણ સાથે તેમાં પરિવર્તન આવે છે. આજે વિજ્ઞાને હરણફાળ પ્રગતિ કરી છે. જેનાથી સમગ્ર વિશ્વમાં ઘણું પરિવર્તન આવ્યું છે. શિક્ષણના પ્રચાર-પ્રસાર, વૈજ્ઞાનિક શોધખોળોએ માનવને સંકુચિતતામાંથી મુક્ત કરાવી વૈશ્વિક દૃષ્ટિકોણથી વિચારતો કરી દીધો છે.

પ્રસિદ્ધ હિન્દી નવલકથાકાર ભગવતીચરણ

વર્માએ પોતાની નવલકથા ‘ચિત્રલેખા’માં કહ્યું છે કે, ‘સંસારમાં પાપ છે જ નહિ. એ માત્ર માનવીના દૃષ્ટિબિંદુની વિષમતાનું બીજું નામ છે.’

કલાપીએ પણ ‘આપની યાદી’માં લખ્યું છે કે, ‘કિસ્મત કરાવે ભૂલ, તે ભૂલો કરી નાખું બધી, ઘોવા બુરાઈને બધે ગંગા વહે છે આપની.’ આમ પાપને જુદી જુદી રીતે મૂલવવામાં આવે છે. એક બાજુ નિરંતર ભોગવિલાસમાં મગ્ન રહેવું અને બીજી બાજુ દરરોજ ગાયા કરવું કે, ‘વિષય વિકાર મિટાઓ, પાપ કરો દેવા.’ તો તેથી પાપમુક્ત થવાતું નથી.

વૈજ્ઞાનિક શોધખોળોના દુરુપયોગથી પણ માનવ ચિંતામુક્ત બનીને કામાદિ વિકારોને વશીભૂત થાય છે. અશ્લીલ સાહિત્ય અને ચલચિત્રોએ પણ પાપકર્મોમાં વૃદ્ધિ કરી છે. આજે તો નાની વયથી જ વ્યસનો, વિકારોની બદીઓ માનવને સ્પર્શી ગઈ છે. ક્યારેક અતિ આધુનિક, ભદ્ર સમાજમાં પણ ચારિત્રિક શિથિલતા માઝા મૂકે છે. આ સૌ પાપકર્મોના ડંખમાંથી મુક્ત થવા તે વ્યસનો, વિવિધ પ્રવૃત્તિઓમાં મન પરોવે છે. આમ છતાં વિકર્મો કર્યા પછી તેના પરિણામોમાંથી મુક્ત થઈ શકાતું નથી. માનવની આંખમાં તે ધૂળ નાંખે છે પણ પરમાત્માને તે છેતરી શકતો નથી.

પાપનો વિસ્તાર ઘણો મોટી છે. પરંતુ સંસ્કૃતમાં દસ પાપોના ત્યાગના ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.

‘હિંસાસ્તેયાઽન્યથા કર્મ પૈશુન્યં પરુષાનૃતે ।

સંભિન્નાલાપત્યાપાદ્મિધ્યા દગ્વિપર્યયમ્ ।

પાપ કર્મેતિ દશધા કાયવાઽમાનસૈરત્યજેત્ ॥’

અર્થાત્ ‘હિંસા, સ્તેય (ચોરી) અને દુષ્કર્મ (અનુચિત પ્રકારથી સુખ ભોગવવા), પૈશુન્ય (ચાડી ખાવી), પરુષ (કઠોર વચન), અનૃત (અસત્ય વચન) અને સંભિન્ન આલાપ (પોતાની વાત ઉપર દૃઢ ન રહેવું) તથા ત્યાપદ (કોઈને મારવાની યોજના), અભિઘ્યા (બીજાના ધન વગેરેની ચોરી (વિચાર) અને વિપર્યય (કોઈની વાતનો અવળો અર્થ કરવો) જેવાં દસ પાપકર્મોનો ત્યાગ કરવો જોઈએ.’

સાંપ્રત સમાજમાં ધન, સંપત્તિ, સત્તા, ભૌતિક સમૃદ્ધિ એ સૌ ભદ્રતાના માન-સન્માનનાં માપદંડ રહ્યાં છે. તેથી માનવ, અન્યનું અનુકરણ કરી ગમે તે માર્ગે આ સૌ મેળવવા પ્રયત્નો કરે છે. તે માટે લાંચરુશ્ચત, ભ્રષ્ટાચાર, કાળા બજાર, સંઘરાખોરી, છેતરપિંડી, દગાબાજી, ભેળસેળ, ષડ્યંત્રો, શોષણ આદિ વિકર્મોનો ભોગ બને છે. તેથી ભૌતિક સમૃદ્ધિ મેળવવા છતાં તેને માનસિક શાંતિ મળતી નથી. તેનો ચહેરો મુંઝાયેલો અને ચિંતાતુર લાગે છે. સમગ્ર પરિવારનાં ભૌતિક સુખ માટે કરેલાં પાપકર્મોનો બોજ તો આખરે તે કાર્યો કરનારને જ શિરે આવે છે. લોભ એ પાપનો બાપ છે. લોભને થોભ નથી. આને કારણે સમાજમાં પાપકર્મ વધતાં જ જાય છે.

માનવને સદાચારી બનાવનાર, પાપકર્મોથી મુક્ત કરાવનાર તત્ત્વ તે ધર્મ, અધ્યાત્મ છે. સજ્જનનો સંગ છે, માટે જ કહેવાયું છે કે,

‘પાપ તાપં ચ દૈન્યં ચ હરતિ સજ્જન સંગમ’

અર્થાત્ ‘પાપ, તાપ, દીનતાને સજ્જનનો સંગ દૂર કરે છે.’ પરમાત્મ, પ્રત્યેની અતૂટ શ્રદ્ધા માનવને દુષ્કર્મોથી રોકે છે. દરરોજ નિયમિત જ્ઞાન સ્નાન કરવાથી આત્માનો અવાજ દૃઢ બને છે. જે માનવને અનર્થ આચરતાં રોકે છે. કુસંગ,

અશ્લીલ સાહિત્ય, ચલચિત્રો, વ્યસનોના ત્યાગથી માનવની વૃત્તિઓમાં દિવ્યતા આવે છે જે સદ્કાર્યો તરફ પ્રેરે છે. જ્યાં દિવ્યતા છે ત્યાં પ્રસન્નતા સ્વાભાવિક રીતે આવે છે. માનવ ‘સાદુ જીવન અને ઉચ્ચ વિચાર’ના આદર્શને અપનાવે અને જરૂરિયાતો ઘટાડે તો અનુચિત કાર્યોના ભારણમાંથી મુક્ત થઈ શકે છે. સતત યોગાભ્યાસથી પાપકર્મોના બંધનમાંથી મુક્ત થઈ માનસિક શાંતિને પામે છે.

॥ ઐ શાંતિ ॥

- બ્ર.કુ. કાલિદાસ

(પેજ નં. 13નું અનુસંધાન)... દુર્ભાવનાને સદ્ બહુ કમજોર બની ગઈ છે. જલદી જલદી તને કઈ રીતે ઠીક કરીએ.

સાધનાએ જણાવ્યું આત્મન્ એના માટે જ રુદાની સર્જન શિવપિતાએ ‘અબ નહીં તો કબ નહીં’ નું ઇંજેક્શન આપ્યું છે તે લગાવી દો તો હું તરત જ સ્વસ્થ બની ભાવનાને સ્વસ્થ, સુંદર બનાવીને બતાવીશ.

॥ ઓમશાંતિ ॥

- જે બાળકો નિર્બંધન છે એટલા ઊંચી અવસ્થામાં રહી શકે છે એટલા માટે ચેક કરો કે મનસા વાયા યા કર્મણામાં કોઈ સૂક્ષ્મમાં પણ બંધન તો નથી ને ? એક બાપ (પરમાત્મા) સિવાય બીજું કોઈ યાદ ન આવે. પોતાનો દેહ પણ યાદ આવ્યો તો દેહની સાથે દેહના સંબંધ, પદાર્થ, દુનિયા સૌ એક પછી એક યાદ આવશે. હું નિર્બંધન છું આ વરદાનને સ્મૃતિમાં રાખીને સમગ્ર દુનિયાને માયાની જાળમાંથી મુક્ત કરવાની સેવા કરો.

લક્ષ્યને મહાન બનાવો તો વ્યર્થને સમય નહીં મળે

રાજયોગિની દાદી જાનકીજી, પૂર્વ મુખ્ય પ્રશાસિકા, શાંતિવન, આબુરોડ

જે દરેકને સહયોગી બનાવે એનું નામ યોગી. સ્નેહથી સહયોગી બનાવશે એ વિના નહીં બને. સહકારથી ડાયમંડ હોલ સુધી પહોચ્યા છો. બીજી વાતોમાં જાઓ નહીં.

મસ્તિક ખાલી કરો. દિલને સાચું બનાવો. મેં કર્યું સારું હશે એવું કોઈ અભિમાન ના કરો. શાંત રહો. આપની સલાહ સારી છે. સારું થશે. મેં કહ્યું તેમ થવું જોઈએ આવું ના હોય. બાબા કહે છે અત્યારે મારા સંતાન છો, તો ફરિસ્તા બની જાઓ. સાધારણ બી.કે. નહીં. બી.કે. તો લાખો છે. એટલા સારા બનો કે બાબા દિલતપ્ત પર બેસાડે. બાબા જે ઈચ્છે, જે રીતે ઈચ્છે તે કરાવે. હું તો ખેલ જોઈ છું. બાકી બાબા તે કરાવી લે છે. ડ્રામા અદ્ભુત છે. દરેક દૃશ્ય જુઓ, દરેક દૃશ્ય સારું છે.

મને જણાવો, કોણ સારું નથી. બાબાને પોતાનું નામ પ્રસિદ્ધ કરવાનું છે. તમે નિશ્ચિંત રહો. પરમાત્માના હસ્તોથી પાલના મળે, તે કેટલી મોટી વાત છે. સદાયે પરમાત્મા સમક્ષ, એક બીજાની સમક્ષ વાતનો સ્વીકાર કરો. કોઈના વિશે પણ કોઈ વાત અંદર રાખી, તો આપ સ્વમાનમાં નહીં રહી શકો. કોણે કહ્યું જુઓ, કોણે કહ્યું સાંભળો, એટલી સાવધાની રાખો કે કોઈ વાત સિદ્ધ ના કરવી પડે. આ આંખોએ જોયેલી વાત છે. આપણે જેવું જોઈશું, સાંભળીશું એટલાં જ બીજાઓને શક્તિશાળી આંદોલનો પહોંચશે. સારી ભાવના કામ કરશે.

જો કોઈ એમ કહે કે હું આટલા દિવસથી જોઈ છું તે સુધરતો જ નથી. આવા શબ્દો મુખમાંથી નીકળવા તે પણ અભિમાન છે. તે કદી ફરિસ્તા બનશે જ નહીં. બ્રાહ્મણ પણ નહીં બને. બ્રાહ્મણ સૌનો કલ્યાણકારી હોય છે. બ્રાહ્મણ મરેલાંનું પણ કલ્યાણ કરનારો હોય છે. પહેલાં બ્રાહ્મણ તો બનો જેથી બાબા જુએ કે જેવું મારું મુખ છે તેવું બાળકનું મુખ છે. ભૂતકાળ, વર્તમાનકાળ સારો છે તો ભવિષ્ય ઘણું જ સારું છે. ભૂતકાળને પોતાની વાણીમાં, કર્મમાં બિલકુલ યાદ ના કરો. જે કંઈ પણ ખામી છે. નબળાઈ છે એને આજે જ ખલાસ કરી દો. પછી જુઓ પ્રભુલીલા. જો સ્વયં કાંઈ મહેનત ના કરી પણ એનો સ્વીકાર કર્યો તો બાબા પરિવર્તન કરાવી લેશે. કંઈ રીતે કરવામાં આવે, તે વિચારવું એટલું સહેલું નથી. પણ વાસ્તવિક એકરાર કરવાથી સરળ છે. હું ને અંદરથી જ સમાપ્ત કરી દો. મેં કર્યું તો અભિમાન, મારે કરવાનું છે તો બોજ. અભિમાન સ્નેહી અને સહયોગી બનવા દેતું નથી. હું મુક્ત રહું. બાબા કરાવી રહ્યા છે. સ્નેહથી સહયોગી બનાવી રહ્યા છે. વાસ્તવિક સાબિતી છે. સાબિતી જોઈને પણ કોઈ ના સુધરે, તો કોઈ શું કરી શકે છે. મારે કરવાનું છે, તો માથું ખરાબ થઈ જશે.

સમય નાજુક છે પરંતુ સુધરશે તો બાબાનો હાથ મસ્તક પર છે. સર્વનો સહયોગ છે. પછી ખુશનુમા, ખુશ મિજાજ, ખુશ કિસ્મત બની જશે. આપના નિમિત્ત બનવાથી કેટલાયે આત્માઓનો ઉદ્ધાર થઈ જશે. એ માટે ઉમંગ-ઉત્સાહ જોઈએ. હું આત્મા છું. મારા બાબા છે. મીઠો ડ્રામા છે. આત્મા

કહે છે શાંતિથી રહો. પરમાત્મા આત્માને કહે છે શાંતમાં રહો. હું જે બોલી રહી છું તે કોઈ કોમેન્ટ્રી કરાવી રહી નથી. હું સ્વયંને કઈ રીતે ચલાવું છું એ અનુભવની લેણદેણ કરું છું. પરસ્પર ઈશ્વરીય સ્નેહ સંપન્ન બનીને પ્રેમ અને શક્તિ લો. ઈશ્વરીય પરિવારને એનું જ્ઞાન થાય. ભાસના આવે. બોલ્યા પછી શાંત. આપણો વાસ્તવિક આત્માઓ સાથેનો સંબંધ દુનિયા જાણતી નથી. બાબાનાં સુગંધીદાર ફૂલ બનો. જીવન એક યાત્રા છે. આપણે યાત્રા પર છીએ. ઘેર (પરમધામ) જવાનું છે પણ લઈ જનાર બાબા ના હોય, તો કઈ રીતે જઈશું. બાબા આપણને પતિતમાંથી પાવન બનાવીને સાથે લઈ જવા માટે આવ્યા છે. યાત્રામાં કોઈ આવ્યું કે ના આવ્યું તે જોવાનું હોતું નથી. બાબા પણ પાછળ જોતા નથી. હા, કલ્પ પહેલાં આવ્યા હતા. કદી બાબા કોઈની લૌકિક વાત પૂછતા નહોતા, સાંભળતા નહોતા. બાબાની પાસે આવ્યો અર્થાત્ બાબાનું સંતાન છે. બાબાના લૌકિક સંબંધીઓ કદી બાબાની સામે લૌકિક વાતો કરતાં નહોતાં. દરેકનું કર્મ પોતાનું છે. બાબાએ કદી એક પણ માટે પણ લૌકિકનું નામ લીધું નહીં હોય. હા, આ સર્વ મારાં બાળકો છે. બાબા કહેતા પ્રવૃત્તિમાં ભલે રહો, પણ આ સર્વ બાબાનું છે. આ મારા છે તે વાત ખતમ.

મનન કરવાથી બાબાની જ્ઞાન સંપત્તિ મારી છે એવો અનુભવ થશે. બાબાની સંપત્તિથી ખુશી થશે. વારસો અર્થાત્ સંપત્તિ પણ લાયક બનવાથી મળે છે. વારસામાં સૌથી પહેલું શું મળ્યું? મનન શક્તિથી આપણું ચિંતન ઘણું સારું ચાલશે. નહીં તો ચિંતનમાં કદી અહીં, તહીં જશે. પણ મનન કરવાથી બાબાનું જે જ્ઞાન છે તે મનને ઘણું સારું લાગે છે. દિલ અને મનનો ગહન સંબંધ છે. દિલમાં કોઈ પ્રકારનું થોડું પણ દુઃખ છે તો જ્ઞાન એટલું

સારું નહીં લાગે. જ્ઞાન સાંભળવા છતાં બુદ્ધિ ગમે ત્યાં ભટકતી રહેશે. મન તનમાં લાગી જાય. ધનમાં લાગી જાય, ક્યાંય સ્વભાવ સંસ્કારમાં લાગી ના જાય. લોભ ચોરી છેતરપિંડી કરાવે છે. મોહ અંદરથી દુઃખી કરે છે. ક્રોધ તો અહીં કરી ના શકે. આવેશ યા અવાજમાં પણ બોલી શકતો નથી. તો બોલવા ઉપર ધ્યાન આપો. કોઈ ગમે તેવું બોલે, પણ મારી વાણી બદલાય નહીં. કારણ કે અવાજની દુનિયાથી દૂર જવાનું છે. આ એવો ગુપ્ત અને સારો પુરુષાર્થ હોય. નિરંતર પુરુષાર્થમાં કોઈ કારણથી ફરક પડ્યો તો નુકસાન મને થયું. પુરુષાર્થ સાથે એટલો પ્રેમ હોય, જે કોઈ પણ કારણથી ઓછો ના થાય.

મનમનાભવનો મદાજીવભવ સાથે ગહન સંબંધ છે. મનમનાભવથી એક તો બાબામાં મન લાગ્યું પણ શું કરવાનું છે? તે મદાજીવભવથી થશે. બાપ મળ્યા, ઘર મળ્યું અર્થાત્ મનને સ્થાન મળી ગયું. ભટકતા આત્માઓને બાપ (પરમાત્મા) અને ઘર મળ્યું. શિવબાબાની યાદનું વાસ્તવિક પ્રમાણ છે બ્રહ્માબાબાને ફોલો કરવા. થોડો પણ મતભેદ યા ભેદભાવ છે તો બાબાનો જે પ્રેમ છે, પાલના છે. એવી તપસ્યા છે તે ઓછી થાય છે. જ્ઞાનનું મંથન થવાથી જ્ઞાન અંદર જઈને રત્ન બની જાય છે. જ્ઞાનરત્ન શબ્દ પણ સ્મૃતિમાં આવે, તો ઘણું સારું લાગે છે. જ્ઞાન બાબાનું આપેલું છે પરંતુ મંથનથી મારું છે એવું લાગે છે.

કલિયુગી કર્મબંધનોથી મુક્ત થવું છે. તો કોઈ હિસાબકિતાબ ના બનાવો. સંબંધમાં છે પણ બંધનથી મુક્ત છે. એવી જીવનમુક્ત અવસ્થા હોય. સંગમ પર બાબાના બનવાથી મુક્તિ અને જીવનમુક્તિનો વારસો મળે છે. ધીરજ સિવાય કોઈ મીઠું બની શકતું નથી. મનમાં ધીરજ રાખો. તો

(અનુસંધાન પેજ નં. 32 પર)

માનવજીવનનું શ્રેષ્ઠ લક્ષ્ય

બ્ર.કુ. જગદીશચંદ્ર, દિલ્હી

મનુષ્ય એક મનનશીલ પ્રાણી હોવા છતાં પણ પોતાના જીવનના લક્ષ્યને સ્પષ્ટ રીતે જાણતો નથી અથવા એ બાબતમાં સર્વ મનુષ્યો એકમત નથી તે કેટલા આશ્ચર્યની વાત છે.

કેટલાક લોકો તો આજે કહે છે કે એમનું લક્ષ્ય પોતાના ધંધામાં સફળતા મેળવવાનું છે. તેઓ કહે છે - ‘અમારું કારખાનું સારી રીતે ચાલે. વ્યાપાર ઘણો સારો થાય, અમારા ક્ષેત્રમાં અમારો વિકાસ થાય જેથી અમે ઘણું ધન મેળવીને અમારી ગૃહસ્થી સારી રીતે ચલાવી શકીએ. સુખસગવડો મેળવી શકીએ અને સ્વયં પણ વૃદ્ધાવસ્થામાં અથવા પોતાની લાચારીની સ્થિતિમાં ધનના બળથી સારી રીતે રહી શકીએ એજ અમારા જીવનનું લક્ષ્ય છે.’ જાણે કે આ લોકો ધનને જ પોતાનો ઈશ્વર માને છે અને પોતાનો આખો દિવસ ધનની જ સાધના અને આરાધનામાં ખર્ચી દે છે. બે શબ્દોમાં કહીએ તો મોટે ભાગે મનુષ્ય સંપત્તિને જ પોતાના જીવનનું લક્ષ્ય સમજે છે.

પરંતુ પ્રશ્ન એ ઉઠે છે કે જેની પાસે ધન ચા સંપત્તિ છે, તેઓ શું પોતાના જીવનથી સંપૂર્ણ રીતે સંતુષ્ટ છે ? શું ધન સિવાય મનુષ્યને બીજું કંઈ મેળવવાની ઈચ્છા થતી નથી? આપ જોશો કે જો કોઈ મનુષ્ય પાસે ધન તો ઘણું છે પરંતુ તંદુરસ્તી સારી ન હોય તો તે પોતાના જીવનને અધૂરું સમજે છે. ઘણીવાર રોગી મનુષ્ય ઈચ્છે છે કે ઘણું ધન ખર્ચી ને પણ તેને સારી તંદુરસ્તી મળે છતાં પણ તે સારું સ્વાસ્થ્ય મેળવી શકતો નથી. તેથી એ સ્પષ્ટ

છે કે ધન જ સર્વસ્વ નથી પણ સ્વાસ્થ્ય પણ મનુષ્ય માટે જરૂરી છે.

મનની શાંતિ જરૂરી છે

આ સિવાય મનની શાંતિ પણ મનુષ્ય માટે ઘણી જરૂરી છે. જો મનુષ્યના મનને શાંતિ મળતી નથી તો એનું ધન પણ શોભતું નથી. ઈતિહાસમાં એવાં કેટલાંયે દૃષ્ટાંતો મળે છે કે રાજાઓએ પોતાની અતુલ્ય સંપત્તિ પણ મનની, શાંતિ માટે છોડી દીધી હતી.

આ રીતે આપ જોશો કે કેટલાંક લોકો જનતા દ્વારા યશ મેળવવા માટે અથવા શાસન કરવાની સત્તા મેળવવા માટે, એમના નેતા બનવા અથવા એમની સેવા કરીને એમના દ્વારા ‘જનતાના સેવક’ કહેવડાવવા પોતાના તનની પણ કાળજી લેતા નથી. પોતાનું ધન પણ ખર્ચે છે. મનની શાંતિની પણ પરવા કર્યા વગર તે માટે પોતાના મનને મનાવે છે.

તો વિચાર કરતાં આપ એ નિર્ણય ઉપર પહોંચશો કે દરેક મનુષ્યનું લક્ષ્ય છે દુઃખમાંથી સંપૂર્ણ મુક્તિનું. પણ તે અલ્પસ્થાયી સુખની પ્રાપ્તિ માટે અધૂરા પ્રયત્નો કરી રહ્યો છે. કોઈ મનુષ્ય ધનનું સુખ મેળવવા માટે પોતાના સ્વાસ્થ્ય અને પોતાના મનની શાંતિની પરવા કરતો નથી. કોઈ મનની શાંતિ માટે ધનના સુખને અને ઘરબારને છોડીને જંગલમાં જવાનું વિચારે છે અને કોઈ તનનું સુખ પ્રાપ્ત કરવા માટે સમગ્ર ધન લૂંટાવી દેવા તૈયાર થાય છે. તો કોઈ જનતા માટે અથવા જનતા દ્વારા સુખ પ્રાપ્ત કરવા માટે આ સર્વને છોડી દેવા માટે તૈયાર છે. પરંતુ વાસ્તવમાં તો દુઃખની અત્યંત

નિવૃત્તિ તથા તન, મન, ધન અને જન આ ચારેય પ્રકારના સંપૂર્ણ અને સ્થાયી સુખોની પ્રાપ્તિ જ મનુષ્યના જીવનનું લક્ષ્ય છે.

હવે આપ એ વિચારો કે જેની પાસે ધન તો ઘણું છે પરંતુ તેનું સંતાન કુલને કલંકિત કરે છે, અવજ્ઞાકારી છે, ધનને વેડફનાર છે અને ઉત્પાત મચાવનાર છે તો એના શા હાલ થશે? જે કારખાનાના મજૂરો વખતો વખત હડતાલ પાડે, કામચોરી કરીને માલિકને નુકસાનના ખાડામાં ઉતારે તે માલિકની હાલત કેવી થશે? ધનવાન માણસ ઉપર ચોર અને ડાકૂઓની નજર મંડાતી રહેતી હોય, ધનિકની પાછળ પડીને સ્વાર્થી મિત્રો મહેફિલો જમાવતા હોય, ધનવાન મનુષ્ય જ વ્યસનો અને વાસનાઓને કારણે, શરાબ, માંસાહાર અને રૂઆબમાં પોતાના દિવસો વિતાવે તો એના શા હાલ થશે? જે માનવ ધન એકઠું કરતાં કરતાં થોડા સમયનો વૈભવ જોઈને કાળનો કોળિયો બની જાય એની શી ગતિ થશે? તેથી ધન જ સર્વસ્વ નથી. પરંતુ મનુષ્યને ચારે પ્રકારનું (તન, મન, ધન, જન) સંપૂર્ણ અને સદાકાળનું સુખ હોવું જોઈએ.

આજે કોઈ મનુષ્યના જીવનમાં આ ચારેય પ્રકારનું સુખ થોડું - ઘણું હોય એ બની શકે. પરંતુ આપ જાણો છો કે કોઈ પણ વ્યક્તિના સર્વ દિવસો સંપૂર્ણ સુખમાં વીતતા નથી. આજે કોઈ સુખી હોય તો કાલે એને તનનો રોગ, ઇંધામાં ખોટ, સંબંધીઓ તરફથી અશાંતિ સરકાર તરફથી મુશ્કેલીઓ, દુર્ઘટનાને કારણે કષ્ટ, પ્રાકૃતિક આપદાના કારણે પીડા અથવા વૃદ્ધાવસ્થામાં દુઃખમાં ઘેરાઈ જાય છે. આજના સુખી સંસારમાં સ્વજનો - સંબંધીઓ ઈત્યાદિને કારણ પણ મનુષ્ય દુઃખી થાય છે. તેથી આજે કોઈ વ્યક્તિ દુઃખી નથી પણ એણે સમજવું જોઈએ કે આ જીવનમાં ગમે

ત્યારે દુઃખ આવી શકે છે. આમેય આ તમોપદાન જૂની તથા અસાર દુનિયામાં સુખમાં સાર નથી. જેમાં દુઃખની ખબર પણ ન પડે તે અવસ્થા સારા સુખની અવસ્થા છે. મનુષ્યને માત્ર પોતાના જીવનમાં સંપૂર્ણ સુખ પ્રાપ્ત થાય એટલું પૂરતું નથી. પણ તેને બીજા કોઈના દુઃખના સમાચાર પણ ન મળે, તે બીજા કોઈને દુઃખી પણ ન જુએ અને એની ચારે બાજુ કોઈપણ પ્રકારનું દુઃખના હોય તેને સાચા સુખની અવસ્થા કહી શકાય.

એને એ ખબર પણ ન પડે કે રોગ, શોક, લડાઈ-ઝઘડા, આપદા અને અશાંતિ કોને કહેવાય. પરંતુ આજે મનુષ્યને સુખની આ અવસ્થાનું જ્ઞાન નથી. તે તો એવું સમજે છે કે આ દુનિયામાં દુઃખ તો અનાદિકાળથી ચાલ્યું આવે છે. મનુષ્યે પોતાના આ જીવનના આરંભથી દુઃખના અસ્તિત્વને તો જોયું છે. તેથી તે સમજે છે કે મનુષ્ય જીવન આવું જ હોય છે. એને સંપૂર્ણ સુખમય જીવનની ખબર જ નથી. એટલે તે તેના માટે પુરુષાર્થ જ કરતો નથી પણ આજની દુનિયાના માપદંડ અનુસાર જેને ઊંચું જીવન ગણવામાં આવે છે તે એને જ પોતાનું લક્ષ્ય માને છે. તે સંપૂર્ણ સુખની વાતને કલ્પના અથવા અસંભવ સમજે છે.

આપ જરા વિચારો કે જો આ ચારે પ્રકારનું સુખ કદી પણ મનુષ્યને મળવાનું ન હોય તો મનુષ્ય તેને મેળવવાની ઈચ્છા શા માટે રાખે છે ? અને એ મેળવવા શા માટે ભગવાનને પ્રાર્થના કરે છે. મનુષ્યે પહેલાં જે સુખ પ્રાપ્ત કરેલું હોય, પહેલાં એણે આવા સંપૂર્ણ સુખનો અનુભવ કરેલો હોય પણ વર્તમાન સમયે તે ગુમાવી બેઠો હોય તેવા સુખની તે ઈચ્છા રાખે છે. તેથી આજે મનુષ્ય, ‘વિશ્વશાંતિ’, ‘રામરાજ્ય’, ‘ઘર ઘર સ્વર્ગ’, ‘સર્વમાં ભાઈ-ભાઈ જેવો પ્રેમ’ ઈત્યાદિ માટે જે ઈચ્છા રાખે છે અને પુરુષાર્થ કરે છે એનાથી એ

બાબત સ્પષ્ટ થાય છે કે ક્યારેક વિશ્વની, રાજ્યની, ઘરગૃહસ્થની તથા માનવની એવી સ્થિતિ રહી હશે જેમાં સંપૂર્ણ અને સ્થાયી સુખ પ્રાપ્ત થાય છે અને દુઃખ, રોગ, અશાંતિ, લડાઈનું નામ માત્ર પણ ના હોય. વાસ્તવમાં તેવું સુખ પ્રાપ્ત કરવું તે મનુષ્ય જીવનનું લક્ષ્ય છે. આ અવસ્થાને ‘જીવન મુક્ત અવસ્થા’ કહેવાય છે. કારણ કે તે જીવન સર્વ પ્રકારના બંધનો, દુઃખો, રોગો વગેરેથી મુક્ત, અતિસુખી, અતિપ્રિય અને અતિમધુર અને સારવાળું જીવન હોય છે.

હવે પ્રશ્ન ઉઠે છે કે શું આ મનુષ્ય સૃષ્ટિમાં આવું પણ કોઈ જીવન હોઈ શકે છે અથવા શું આવાં પણ કેટલાક લોકો થયાં છે જેમના જીવનમાં આ ચારે પ્રકારનાં સુખની ઉપર જણાવેલી અવસ્થાએ પહોંચ્યાં હોય. આજે વિશ્વનો જે ઈતિહાસ મનુષ્યને પ્રાપ્ત છે તે અનુસાર તો આવી કોઈ વ્યક્તિ બની નથી. પરંતુ વાસ્તવિકતા એ છે કે સૃષ્ટિના આદિકાળમાં આપણા જે પૂર્વજો થયા છે એમને સંપૂર્ણ અને સ્થાયી સુખ મળ્યું હતું. એ સમયને સતયુગ અથવા સ્વર્ગના નામથી યાદ કરવામાં આવે છે. અને એ યુગના સર્વ પ્રથમ વિશ્વ મહારાજન અને વિશ્વ મહારાણી શ્રી લક્ષ્મી અને શ્રી નારાયણની મૂર્તિઓ પણ પાછળથી પૂજવામાં આવી રહી છે. એ સમયની સૃષ્ટિ જ વાસ્તવમાં સ્વર્ગ અથવા વૈકુંઠ હતી અને ‘યથા રાજા રાણી તથા પ્રજા’ સર્વને અપાર સુખ મળેલું હતું. કહેવત છે કે ‘સિંહ અને ગાય એક ઘાટ ઉપર પાણી પીતાં હતાં.’ અને ‘દૂધ ધીની નદીઓ વહેતી હતી.’ (અર્થાત્ તે ભરપૂર માત્રામાં પ્રાપ્ત હતાં.) ‘પ્રકૃતિ એમની દાસી હતી’, ‘એમની કાયા નિરોગી હતી’, અકાળે મૃત્યુ થતું નહોતું. સર્વ મનુષ્ય દિવ્ય ગુણધારી અને સતોપ્રધાન હતાં એટલે એમને ‘દૈવી-દેવતા’ કહેવાતા હતાં. આપે ધ્યાનથી જોયું

હશે કે શ્રી લક્ષ્મી શ્રી નારાયણને બંને તાજ સાથે બનાવવામાં આવે છે. અર્થાત્ રત્નજડિત સોનાના તાજથી તથા પ્રકાશના તાજ ‘પ્રભામંડળ’થી પણ સુસજ્જિત બનાવવામાં આવે છે. આ બંને તાજ પણ ક્રમશઃ સુખસંપત્તિ અને શાંતિના સૂચક છે.

આજે શ્રી લક્ષ્મી અને શ્રી નારાયણની જીવનકથા ન જાણવાને કારણે ભારતવાસી એમની જડ પ્રતિમાઓનું પૂજન કરવું એને જ પોતાનું કર્તવ્ય સમજે છે. તેઓ એમના જેવા બનવાનો પુરુષાર્થ કરતાં નથી. પહેલાં આપણું જીવન પણ આવું જ હતું અને આ સૃષ્ટિ પર શ્રી લક્ષ્મી, શ્રી નારાયણ ચક્રવર્તી, અખંડ, નિર્વિઘ્ન અને અતિ સુખકારી રાજ્ય કરતાં હતાં એ બબર નહોતી એમને એ બબર નથી કે સતયુગમાં ‘યથા રાજા રાણી તથા પ્રજા’ સૌ પૂર્ણ સુખી હતા પરંતુ પાછળથી સૃષ્ટિમાં ધીરે ધીરે દુઃખ આવતું ગયું દુઃખ શા માટે આવ્યું અને હવે તે દૂર કઈ રીતે થાય. તેઓ આ રહસ્યોને પણ જાણતાં નહોતાં. તેથી તેઓ જીવનને શ્રેષ્ઠ બનાવવા તરફ ધ્યાન આપતાં નથી પણ એવું સમજે છે કે આજે જે જીવન છે સદા તેવું જ રહેવાનું છે.

તેથી મનુષ્ય પોતાના જીવનના આ લક્ષ્યને જાણે અને તેની પ્રાપ્તિ માટે પુરુષાર્થ કરે એ વાતની આજે આવશ્યકતા છે. શ્રી લક્ષ્મી અને શ્રી નારાયણ આદિ દેવી દેવતા પણ આપણી જેમ જ શરીરધારી હતાં અને તેઓ ગૃહસ્થી પણ હતાં. તેથી આપણા જીવનમાં પવિત્રતા અને દિવ્યગુણોની ધારણા કરીએ અથવા કમલપુષ્પ સમાન જીવીએ. આપણે પણ ઘરગૃહસ્થની ફરજો સંભાળતાં એમના જેવા બની શકીએ છીએ.

॥ ઓમશાંતિ ॥

તપ સાધનામાં સાત્ત્વિક ભોજનનું મહત્વ

બ્ર.કુ. આત્મપ્રકાશ, માઉન્ટ આબુ

કઠોર તપ-સાધનાની સફળતા માટે પ્રાચીન ઋષિ મુનિ વનમાં કંદમૂળ અને ફળો ખાતા હતા અને સદા હષ્ટ પુષ્ટ રહેતા હતા. વાસ્તવમાં સ્વાદેન્દ્રિય અને કર્મેન્દ્રિયો ઉપર નિયમન રાખનારી વ્યક્તિ જ આધ્યાત્મિક ક્ષેત્રની વાસ્તવિક પુરુષાર્થી ગણાય છે. આધ્યાત્મિક ઉન્નતિ માત્ર શારીરિક સ્વાસ્થ્ય પર જ નિર્ભર નથી પરંતુ તે માટે માનસિક તથા બૌદ્ધિક સ્વાસ્થ્ય પણ જરૂરી છે. એટલે તપ-સાધનામાં તન -મનનું સ્વાસ્થ્ય સાચું રાખવા માટે સાત્ત્વિક વૃત્તિથી બનાવેલું સાત્ત્વિક ભોજન અતિ આવશ્યક છે.

જેવું અન્ન તેવું મન

ભોજન બનાવનાર વ્યક્તિની મનોવૃત્તિનો ભોજન ઉપર ઘણો ગહન પ્રભાવ પડે છે. ખરાબ ભાવના યા હીન વૃત્તિથી બનાવેલું ભોજન ખાવાથી મનુષ્યની વૃત્તિઓ પણ વિકૃત થઈ જાય છે. અને સતોગુણી વૃત્તિથી બનાવેલું ભોજન ખાવાથી મનની વૃત્તિ સાત્ત્વિક બને છે. જે યોગસાધનામાં અતિ સહયોગી બને છે. જેમ કે ચંદનવનની પાસે આવેલાં વૃક્ષો-છોડ વગેરે પણ સુવાસિત થાય છે. તેથી એ નક્કી છે કે ભૂમિમાં પણ અવશોષણની શક્તિ છે. તે જે કંઈ મેળવે છે તે તેને લાંબા સમય સુધી સાચવી રાખે છે. આ રીતે કર્મો, વિચારોનો પણ પોતપોતાના ક્ષેત્રમાં પ્રભાવ પડે છે. આ રીતે ભોજન બનાવનાર વ્યક્તિના સંકલ્પો ચારે બાજુ ફેલાતા હોય છે જેનો ભોજનના કણ કણ ઉપર પ્રભાવ પડે છે. જે વ્યક્તિ તેને ગ્રહણ કરે છે તેના ઉપર તેનો પ્રભાવ પડે છે. બીજું અનીતિથી મેળવેલા ધનથી ખરીદેલ અન્ન પણ મનને મલિન કરે છે જે તપ સાધનામાં બાધક બને છે.

સ્વાદિષ્ટ ભોજન

સ્વાદ માટે મીઠું, મરચું, મસાલા, ખાંડ વગેરેનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે. મસાલા માત્ર જીભના સ્વાદ માટે હોય છે. માત્ર વધારે પ્રમાણમાં મસાલા નાખવાથી ભોજન સ્વાદિષ્ટ ગણાતું નથી.

મને યાદ છે કે હું સને 1977માં અવ્યક્ત બાપદાદાને મળી રહ્યો હતો. એ વખતે રસોડામાં સેવા કરતાં મને એક વર્ષ પૂરું થયું હતું. તો બાબાએ મને પૂછ્યું કે - 'સ્વાદિષ્ટ ભોજન બનાવો છો? સ્વાદિષ્ટ ભોજન અર્થાત્ જે યોગયુક્ત અને સ્નેહયુક્ત હોય. જે ભોજનમાં યોગનો સ્વાદ નથી તો તે સ્વાદિષ્ટ ભોજન નથી.' ભોજનમાં સ્નેહની સુગંધ હોય તે પણ જરૂરી છે. હોટલમાં બનાવેલા ભોજનમાં સ્નેહનો અભાવ હોય છે. તેથી માના હાથની બનાવેલી સૂકી રોટલીમાં જે આનંદ મળે છે, તે હોટલના ભોજનથી મળતો નથી.

યોગયુક્ત ભોજન બનાવવાની વિધિ

ભોજન બનાવતી વખતે હું આત્મા શિવ-પરમાત્મા માટે ભોજન બનાવી રહ્યો છું તેવી ભાવના હોવી જોઈએ. જેનાથી તે સ્વાભાવિક યોગયુક્ત અને સ્નેહ યુક્ત બનશે. સદા એવો અભ્યાસ કરો કે રસોડામાં બાપદાદા અવ્યક્તરૂપે વિરાજમાન છે, જે મને જોઈ રહ્યા છે અને નયનોથી શક્તિ આપી રહ્યા છે. એ દિવ્યશક્તિનો પ્રભાવ ભોજન પર સ્વાભાવિક રીતે પડે છે. આવું પવિત્ર અને શુદ્ધ ભોજન તપ સાધનાના ઉચ્ચ શિખર ઉપર પહોંચાડવા માટે ઘણું ઉપયોગી બને છે.

યોગયુક્ત ભોજન બનાવવું એ પણ મહત્વપૂર્ણ સેવા છે, કેટલાક સમજે છે કે ભોજન

બનાવવું તે સાધારણ સેવા છે. એના કરતાં સારી સેવા ભાષણ કરવાની છે. એકવાર હું અને સૂરજભાઈ બંને બાપદાદાને મળી રહ્યા હતા તો બાબાએ પૂછ્યું કે - ‘રસોડાની સેવા કરતાં કદી હીન ભાવના તો નથી આવતી ને?’ મેં કહ્યું કે - ‘બાબા, ક્યારેક એવું લાગે છે કે અમે તો ઘણી સાધારણ સેવા કરીએ છીએ.’ બાબાએ કહ્યું કે - ‘યોગયુક્ત ભોજન ખવડાવવાથી અનેકોના મનને પવિત્ર બનાવી શકાય છે. એમની સ્થિતિની કક્ષા ઊંચી લાવવામાં મદદ કરી શકીએ છીએ. આ સેવાથી દિલની દુઆઓ મળે છે. સર્વ બ્રહ્માવત્સ વિશેષ મધુવનમાં બે બાબતો માટે આવે છે. એક બ્રહ્માભોજન અને બીજું પરમાત્મ મિલન. જ્યારે એમને આ બંને મળે છે તો તેઓ ઘણા ખુશ થઈને જાય છે અને સેવામાં વૃદ્ધિ કરે છે. તો યોગયુક્ત ભોજન મળવાથી એમની સ્થિતિમાં વૃદ્ધિ થાય છે. એમાંથી થોડોક ભાગ ભોજન બનાવનારાઓના નામે જમા થાય છે. એટલે કદી એમ ના સમજો કે આ સાધારણ સેવા છે. આ સેવા નવી સત્યગુણ દુનિયાની સ્થાપનાના મહાન કાર્યમાં મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા પૂરી પાડે છે.’

ભોજનનો પરમાત્માને ભોગ લગાવો

ભક્તિમાર્ગમાં ‘કૃષ્ણાર્પણ’નો મંત્ર ઉચ્ચારીને ભોજનનો ભોગ લગાવતા હતા. હવે સંગમયુગમાં ભોજનની થાળીને સૂક્ષ્મવતનમાં બાપદાદાની સમક્ષ લઈ જઈએ અને બાબાને અર્પણ કરીએ. શિવાર્પણ કરીને ખાઈવું ભોજન સદા બુદ્ધિરૂપી દર્પણને સ્વચ્છ રાખે છે. ભોજનને સદા પરમાત્મ-પ્રસાદ સમજીને ગ્રહણ કરવાનો અભ્યાસ કરીએ.

પરમાત્મ-સ્મૃતિમાં ભોજનનો સ્વીકાર કરીએ

ભોજનખંડમાં સદા પ્રસન્નતાનું વાતાવરણ રહેવું જોઈએ. એ માટે ખુશી આપે તેવાં ઈશ્વરીય

મહાવાક્યો ટીંગાડીએ અથવા ફૂલો સજાવીને રાખીએ જેનાથી ભોજન કરતી વખતે મન પ્રસન્ન રહેવાથી ભોજનનો સ્વાદ પણ અનેરો લાગે છે અને પાચક રસો પણ પ્રચૂર માત્રામાં ઝરે છે. એકવાર ભોજનની મહિમા કરતાં ગુરુએ શિષ્યને બોધ આપ્યો હતો કે, અન્ન જ બ્રહ્મ છે. એટલે તેનો ઘણા પ્રેમથી સ્વાકાર કરો.

જ્યારે ભોજનની થાળી ટેબલ ઉપર આવે છે તો એને બે મિનિટ પરમાત્મ સ્મૃતિમાં રાખી દૃષ્ટિ આપો. એનું કારણ એ છે કે ભોજન સામગ્રી કોઈ વિકારી યા ખરાબ પ્રવૃત્તિવાળાઓએ બનાવી હોય યા એમની પાસેથી ખરીદેલી હોય તો એમાં અશુદ્ધ પ્રકંપનોનો અંશ રહેવાની સંભાવના હોય છે. એનો પ્રભાવ નષ્ટ કરવા માટે આ ટેવ પાડો. નહીંતર કોઈ વિકારી વૃત્તિનો અંશ ભોજનમાં રહેવાથી, એનાથી ઉત્તેજના યા માનસિક વિકાર ઉત્પન્ન થઈને તેનું પરિણામ પતનકારી બની શકે છે.

ભોજનનું વધારે પ્રમાણ યોગાભ્યાસમાં બાધક

મોટેભાગે મન પસંદ ભોજન મળતાં આપણે તેને વધારે પ્રમાણમાં ખાઈએ છીએ. પેટમાં પાચક રસ જેટલી માત્રામાં હોય છે તેની તુલનામાં વધારે ભોજન કરવાથી ભોજનને વધારે પાચક રસોની જરૂર પડે છે. તે સ્વાભાવિક રીતે પ્રાપ્ત ન થતાં અપચો થાય છે જે અનેક બીમારીઓને જન્મ આપે છે. એટલે યોગીએ જરૂર જેટલું જ ભોજન લેવું જોઈએ. વધારે પ્રમાણમાં ભોજન લેવાથી આળસ આવે છે. જે યોગાભ્યાસમાં વિઘ્નરૂપ બને છે. રાત્રીનું ભોજન હળવું હોવું જોઈએ જેથી બીજા દિવસે અમૃત વેળાએ હળવાપણાનો અુભવ થાય.

અમૃતવેળા આખા દિવસનો આધાર છે

યોગી હંમેશા રાત્રે થોડો જલદી અને અલ્પ

આહાર લે છે. જેથી અમૃતવેળા પહેલાં પાચનક્રિયા પૂરી થાય છે. જે દિવસે વધારે પ્રમાણમાં અને મોડું ભોજન લેવામાં આવે છે એ દિવસે સુસ્તીના ગુલામ બનીને 'અમૃતવેળા'ને બદલે 'મૃતવેળા'નો અનુભવ કરીએ છીએ અને પરમાત્મા પાસેથી અલૌકિક ખજાના મેળવવાથી વંચિત રહીએ છીએ.

યોગાભ્યાસ માટે સૂર્યોદય પહેલાં અમૃતવેળા સર્વોત્તમ છે. સૂર્ય તપવાની સાથે મસ્તિષ્કની હલચલો પણ વધી જાય છે. તપતા જતા સૂર્યની સ્થિતિમાં મસ્તિષ્ક શાંત રહેતું નથી એટલે સૂર્યોદય પહેલાંનો સમય ધ્યાન માટે ઉત્તમ છે. કારણ કે આ વખતે સમસ્ત વાતાવરણમાં શાંતિનું સામ્રાજ્ય હોય છે. જેનાથી આત્મા સહજ રીતે પરમાત્મા મિલનના પરમ આનંદની અનુભૂતિ કરે છે.

મનનું ભોજન પણ સાત્વિક હોય

તનના ભોજનની સાથે સાથે મનનું પણ ભોજન સાત્વિક હોય અર્થાત્ સદા મનને શુદ્ધ અને શક્તિશાળી સંકલ્પો રૂપી ભોજન મળતું રહે. તો મન દિવ્ય બની જશે. આવું મન સદા શાંત, શીતળ અને હળવું રહે છે અને સદા 'મનમનાભવ'નો મહામંત્ર જપે છે. આવા મનમાં સદા નવા નવા વિચારો ઉત્પન્ન થાય છે. પરિણામે સુસ્તી તથા ઉદાસીનતા દૂર થાય છે. જીવન પ્રકાશિત બને છે.

તો ચાલો, આ વર્ષમાં પ્રચંડ તપોબળ મેળવવા માટે, તપસાધનામાં સફળતા પ્રાપ્ત કરવા માટે તન અને મનને સાત્વિક ભોજન ખવડાવવાનો ઉચ્ચતમ પુરુષાર્થ કરીએ અને પોતાના ભાગ્યનો સિતારો ચમકાવીએ.

॥ ઓમશાંતિ ॥

(પેજ નં. 15નું અનુસંધાન)... દુર્ભાવનાને સદ્ અને બુદ્ધિ શિવપિતા દ્વારા, સંસ્કારને અંદર ભરી બધા આસુરીપણાને સમાપ્ત કરી દેશે. દૈવી ગુણ તથા શક્તિઓની ધારણા કરાવી દેશે. સંસ્કાર શુદ્ધ થવાથી મનમાં શુભ સંકલ્પ કરવાની તાકાત આવશે. શુભ સંકલ્પ ભાવનાની બીમારીઓ માટે રામબાણ ઈલાજ છે. એ દવાથી દુર્ભાવના સુંદર સદ્ભાવનામાં બદલાય જશે. મોઢા ઉપર હાસ્ય - પ્રસન્નતા જોવા મળશે. જીભથી પ્રશંસાના બોલ નીકળશે. પગ બીજાઓ તરફ ઉમંગ ઉત્સાહથી આગળ વધશે. હાથ ફેલાવીને સામે વાળાને પ્રેમથી ભેટશે. આજ તો આપનું સપનું છે ને?

આત્માએ આંસુ લૂછતાં કહ્યું, હા સાધના, પણ આ લગન કઈ રીતે ઉત્પન્ન થશે?

સાધનાએ કહ્યું, સ્વપરિવર્તનની તીવ્ર ઈચ્છા રાખવાથી તથા શિવપિતાની જ્ઞાનમુરલી રોજ સાંભળવાતી લગન ઉત્પન્ન થાય છે. મુરલીને વારંવાર વાંચવાથી, એ જ્ઞાનનું વિચાર સાગર મંથન કરવાથી લગન અગ્નિનું રૂપ લઈ લે છે. આ લગનની અગ્નિ, યોગાગ્નિને તેજ કરે છે. અર્થાત્ શિવપિતાને યાદ કરવાની વિધિથી ગહનતા લાવે છે. યોગાગ્નિ જ દુર્ભાવનાનું સદ્ભાવનામાં પરિવર્તન કરવાની ભઠ્ઠી છે. જો પરિવર્તન નથી થતું તો સમજો કે સ્વપરિવર્તન કરવાની લગન કમજોર છે. પહેલાં એને તીવ્ર અને શક્તિશાળી બનાવો. વ્યર્થ, પરચિંતન દુન્યવી મનોરંજન વગેરે વગેરે આ અગ્નિને બુઝાવવાનું પાણી છે. એનાથી દૂર રહો. માત્ર એક શબ્દ પગલે પગલે યાદ રાખો. સ્વ પરિવર્તનની લગન.

આત્મન્ હાથ જોડતાં કહે છે, હે સાધના હું જરૂર સ્વપરિવર્તનની લગન અને શિવપિતાની યાદથી સ્વયંને શક્તિશાળી બનાવીશ. પરંતુ તું

(અનુસંધાન પેજ નં. 05 પર)

દુર્ભાવનાને સદ્ભાવનામાં કઈ રીતે બદલીયે?

બ્ર.કુ. વિનાયક, સોલાર પ્લાન્ટ, શાંતિવન, આબુરોડ.

એક મનુષ્ય લોકોની સાથે મધુરતાથી વ્યવહાર કરતો નહોતો. ઈચ્છવા છતાં તે મિલનસાર બની શકતો નહોતો. નિરાશ થઈને એક દિવસ એ મનુષ્યે અર્થાત્ આત્માએ આંખ, કાન, જીભ, હાથ, પગ, મન, બુદ્ધિ, સંસ્કાર, ભાવના વગેરેને ચર્ચા માટે આમંત્રણ આપ્યું. ચર્ચા કરવાની હતી કે કડવાપણાને મધુરતામાં કઈ રીતે બદલીએ.

આત્માએ સૌથી પહેલાં કર્મેન્દ્રિયોને પૂછ્યું, આજકાલ આપ લોકોનો વ્યવહાર બરોબર નથી. કોઈ સામે આવે છે તો આંખથી આંખ મિલાવતા નથી. નમસ્તે બોલવા માટે મોઢું ખૂલતું નથી. અભિનંદન આપવા માટે હાથ ઉઠતો નથી. કાન સાંભળ્યું ના સાંભળ્યું કરી દે છે. પગ સામેનો રસ્તો છોડીને અવનવી ગલીઓમાં જાય છે. આપ પાંચેને આટલો અહંકાર કેમ છે? લોકો મારા માટે કેવું વિચારતા હશે?

પાંચોએ હાથ જોડીને કહ્યું, આપને સંતુષ્ટ રાખવા માટે અમે મહેનત કરીને પણ તમારી સેવા કરીએ છીએ, તો અહંકાર કઈ વાતનો? ભાવનાને પૂછો, તે વચ્ચે વિઘ્ન નાખે છે. આત્માને ત્યારે યાદ આવ્યું કે આજકાલ કોઈને પણ મળતી વખતે એમના વિશે કટુભાવનાઓ વારંવાર પ્રગટ થાય છે.

બોલાવો ભાવનાને, આત્માએ આદેશ આપ્યો. ભાવનાની કુરુપ આકૃતિ જોઈને આત્મા ચમકી ગયો. વાસ્તવમાં ભાવના આત્માની પ્રતિનિધિ હતી તે બહુ સુંદર, શિષ્ટ, દયાળુ અને કલ્યાણકારી હતી. કોઈને પણ મળવાનું છે, શુભ કાર્ય કરવાનું છે, સંગઠન જોડવાનું છે તો શુભારંભ

ભાવનાથી જ થાય છે. એટલે એને સદ્ભાવના કહીને બોલાવતા હતા. પરંતુ આજે એનું ઉગ્ર રૂપ જોઈને સમજી લીધું કે સંબંધોમાં તનાવ આવવાનું આજ કારણ છે. હવે આત્માએ ચિંતામાં ડૂબી ગયો કે ભાવનાને કઈ રીતે ઠીક કરે.

આત્માએ કહ્યું, ભાવના, તું બીમાર છે? ભાવનાએ કહ્યું, આત્મન્, તમે મને ઓળખી નહીં. સદ્ભાવના નહીં હું તો દુર્ભાવના છું. આ સાંભળીને આત્માને ઘણું જ દુઃખ થયું. ભાવના પોતાનું નામ પણ ભૂલી ગઈ છે તો કર્તવ્ય શું યાદ રાખશે?

આત્માએ કહ્યું, ભાવના તું આટલી વિકરાળ કેમ બની ગઈ? ખાવા-પીવાનું તો ઠીક છે ને? ભાવનાએ કહ્યું, આત્મન્! મારો આહાર સંકલ્પ છે અને ખવડાવનારી છે બુદ્ધિ પરંતુ શું કરું. તે મને હંમેશાં અશુદ્ધ ભોજન જ ખવડાવે છે. શુદ્ધ આહાર મળે તો હું શુદ્ધ બનું.

હવે આત્માની નજર બુદ્ધિ ઉપર પડી. બુદ્ધિએ કહ્યું, આત્મન્, હું તો દરેક સંકલ્પને ઓળખું છું. પણ હજારમાં એક બે સંકલ્પ શુદ્ધ હોય છે. બાકી બધા અશુભ, વ્યર્થ અને સાધારણ જ હોય છે. તો હું શું કરું? આપ મનને પૂછો કે આટલા ખરાબ સંકલ્પ શા માટે ઉત્પન્ન કરે છે?

મને કહ્યું, હું તો ઈચ્છું છું કે સદા શુભ સંકલ્પ જ કરું. પણ જો કૂવો જ દૂષિત હોય તો ઘડામાં પણ તેવું જ પાણી ભરાશે. સંસ્કાર જ એટલા મેલા છે કે સારા સંકલ્પ ઉઠવા જ નથી દેતા. મારી શક્તિ એમની સામે કમજોર પડી જાય છે. આપ સંસ્કારોને કહો કે તેનું આસુરીપણું છોડે, એક સંસ્કાર ઉઠીને સભાની વચ્ચે આવ્યો. એના આવતાં જ બધાંએ

એમનું નાક બંધ કરી દીધું તે ઘણો જૂનો હતો. જ્યાં ત્યાં સડી ગયો હતો. એટલે એમાંથી દુર્ગંધ આવી રહી હતી. આત્માએ પૂછ્યું, સંસ્કાર પહેલાં એ જણાવો કે આટલા ગંદા કેમ છો? સ્નાન નથી કરતા?

સંસ્કારે કહ્યું, આત્મન્, માફ કરો. હું ખુદ સ્નાન કરી શકતો નથી. આપના પિતા શિવ પરમાત્માએ બુદ્ધિને મારી સફાઈ કરવાની જવાબદારી સોંપી છે. શિવપિતાને નિરંતર યાદ કરવાનો આદેશ પણ બુદ્ધિને મળ્યો છે. યાદ એક તાર છે. એ તાર દ્વારા શિવ પિતા એમની શક્તિનો પ્રયોગ કરીને શિવપિતા મારી સફાઈ કરે છે. પરંતુ શું જણાવું, બુદ્ધિ ઘણી નટખટ અને ચંચળ છે. લાંબા સમય સુધી એકાગ્રતાથી બેસીને શિવબાબાને યાદ નથી કરતી. એમાં મારી કઈ ભૂલ છે? શિવબાબા પણ શું કરી શકે છે? આ સાંભળીને બુદ્ધિએ ફટથી ઉત્તર આપ્યો. આત્મન્ હું જેવી બેસીને શિવબાબાને યાદ કરું છું. તરત જ મન વ્યર્થ સંકલ્પોનું તોફાન મચાવીને મારી એકાગ્રતાનો ભંગ કરે છે. આપ એને કહો કે એવું ના કરે. મન વ્યગ્ર થઈને બોલ્યું, ભાઈ હું નથી કરતો. આ જૂના સંસ્કાર મારામાં તોફાન મચાવે છે. આ રીતે સૌ એકબીજા ઉપર આંગળી ઉઠાવીને હંગામો કરવા લાગ્યા.

એ વખતે પાછળથી એક ઘણો જ કમજોર અવાજ આવ્યો. હે આત્મન્, મારી વાત પણ જરા સાંભળો, પાતળી, નિર્બળ, બીમાર આકૃતિ બેઠી હતી. બહુ ધ્યાનથી જોયા પછી ખબર પડી કે અહીં કોઈ છે. આત્માએ પૂછ્યું, ભાઈ તમે કોણ છો? એણે ધીરે ધીરે કહ્યું કે હું સાધના છું. આપના પિતા શિવ પરમાત્માનો પ્રેમ પુરુષાર્થ કરવા પોકારે છે. આત્મને પૂછ્યું? તું આટલી કમજોર, બીમાર કેમ છે?

સાધનાએ કહ્યું, આત્મન્, મારો શ્વાસ છે પરિવર્તન, મારો આહાર છે લગન, દવા છે એકાગ્રતા, ગંભીરતા તથા પરહેજ છે વૈરાગ્ય. આ ચારોથી જ હું શક્તિશાળી બનું છું. પરંતુ વ્યર્થ વાતો, મનોરંજન, અલબેલાપણું વગેરે મદિરા પીવડાવીને મને કમજોર બનાવવામાં આવી રહી છે. આળસ નામની મહાબીમારી જ મને લાગી ચૂકી છે. આત્મને પૂછ્યું, કોણ છે જેણે તારી સાથે આવો વ્યવહાર કર્યો?

સાધનાએ માથું નીચે ઝૂકાવીને કહ્યું, માફ કરો આત્મન્. તે બીજું કોઈ નહીં આપ જ છો,

આત્માને આશ્ચર્ય થયું, હું?

સાધનાએ કહ્યું, હા આત્મન્, આપ રાજા છો અને આ સૌ આપની આજ્ઞા માનનાર છે. પોતાની મરજીથી આ બધું નથી કરતા એટલે નિર્દોષ છે. માત્ર આપ જ દોષિત છો. આત્માએ અકળાઈને પૂછ્યું, મારો દોષ કયો છે તે વિસ્તારથી બતાવો.

સાધનાએ બતાવ્યું, આત્મન્ આપની પાસે ઈચ્છાશક્તિનું મોટું શસ્ત્ર છે. અંગ્રેજીમાં તેને વીલ પાવર કહે છે. મન, બુદ્ધિના નિયંત્રણથી પાર માત્ર આપ જ તેને ચલાવી શકો છો. એનો વિધિપૂર્વક ઉપયોગ કરવાથી નિરંતર સફળતા મળી શકે છે. પણ, આપ એ અસ્ત્રને સ્વપરિવર્તનને બદલે વ્યર્થ વાતો, મનોરંજન અને બદલો લેવામાં વાપરો છો. જો આ ઈચ્છાશક્તિને સાધનામાં લગાવો તો ખબર છે કઈ કમાલ થશે? આત્માએ આશ્ચર્યચકિત થઈને પૂછ્યું, શું થશે?

સાધનાએ કહ્યું, આત્મન્ આપની ઈચ્છા-શક્તિ યા લગનને સ્વપરિવર્તનની સાધનામાં લગાવી દો તો હું શક્તિશાળી બનીશ. મારી શક્તિ, મન અને બુદ્ધિમાં પ્રવાહિત થશે અને એનાથી મન, મન્મનાભવની અવસ્થામાં રહેશે
(અનુસંધાન પેજ નં. 13 પર)

સાંસ્કૃતિક ઉત્થાન દ્વારા સ્વર્ણમ યુગનિર્માણ

બ્ર.કુ. સતીશ, માઉન્ટ આબુ

સમયની રેતી પર અંકાયેલી વિશ્વની તમામ સભ્યતાઓ અને સંસ્કૃતિઓ ભૂસાઈ ગઈ છે. જે પૈકી કેટલીક તો પોતાનું અલગ અસ્તિત્વ ઊભું કરવાના પ્રયાસમાં લુપ્તપ્રાય થઈ ગઈ છે. જ્યારે ભારતની વૈદિક સંસ્કૃતિ તેની આધ્યાત્મિકતા, ઉદારતા, સહિષ્ણુતા અને સમરસતાના બળ પર પોતાની ગૌરવવંતી પતાકા, અનેક ઝંઝાવાતોની વચ્ચે, આજ પર્યંત લહેરાવી રહી છે. એને નેસ્તનાબુદ કરવા માટે આજ સુધીમાં અનેક આંતરિક અને બાહ્ય આક્રમણકારોએ તેમ જ દુનિયાની વિફૂત સંસ્કૃતિઓએ પ્રહારો ઉપર પ્રહારો કર્યા, પરંતુ ભારતીય ગૌરવશાળી સંસ્કૃતિ માત્ર અદ્ભુત જ નહીં, બલ્કે સમસ્ત વિશ્વ માટે માર્ગદર્શક અને પ્રેરક પણ રહી છે. એથી તો કવિ ઈકબાલને પણ કહેવું પડ્યું છે -

યૂનાનો મિસ્ત્ર રોમાં સબ મિટ ગયે જહાં સે,
અબ તક મગર હૈ બાકી નામોનિશાં હમારા !
કુછ બાત હૈ કિ હસ્તી મિટતી નહીં હમારી
સદિયોં રહા હૈ દુશ્મન દીરે જહાં હમારા !

ભારતીય જીવન-દર્શનમાં સંસ્કારોની મહત્તાનું વ્યાપક વર્ણન જોવા મળે છે. જન્મથી માંડીને મૃત્યુ પર્યંત એમાં સંસ્કારો અંગેનાં વિદ્યાનો બતાવેલાં છે. પરંતુ આજના પરિપ્રેક્ષ્યમાં ઉક્ત સંસ્કારો નીતિ-વર્ણની સીમાઓમાં બંધાયેને કર્મકાંડના રૂપમાં ફેરવાઈ જવાથી નિષ્પ્રાણ બની ગયા છે. ભારતીય સંસ્કૃતિ મૂલતઃ સંસ્કારોની સંસ્કૃતિ છે. સંસ્કાર આત્મામાં નિહિત જન્મજન્માન્તરની એ પ્રવૃત્તિઓ કે આદતો છે, જે વિચાર, કર્મ તેમ જ જીવનથી અભિપ્રેરિત અને ઉત્પ્રેરિત હોય છે. આત્માની મૌલિક વિશેષતા

સદ્ગુણ હોવાથી સંસ્કારોને સુકાર્ય તેમ જ સંસ્કૃતિને સુકૃતિના રૂપમાં જોવામાં આવે છે.

સંસ્કૃતિને આવે 'કલ્ચર' કહેવામાં આવે છે. કોઈ પણ જાતની નીતિ-રીતિને સંસ્કૃતિ માનવામાં આવે છે. સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમોમાં સંસ્કૃતિને તેના વ્યાપક રૂપમાં જોવાને બદલે અત્યંત સંકુચિત રૂપે જોવામાં આવે છે... એ જોતાં સ્પષ્ટ થાય છે કે સંસ્કૃતિ અને સાંસ્કૃતિક શબ્દોનું આવે અવમૂલ્યન થયું છે. ભારતના અનેક વિદ્વાનોએ પોતાની દૃષ્ટિએ સંસ્કૃતિ પર પ્રકાશ પાડ્યો છે. મહાત્મા ગાંધીજીએ કહ્યું છે - 'પોતાને અન્યથી અલગ રાખવાનો પ્રયાસ કરનાર કોઈ પણ સંસ્કૃતિ જીવિત રહી શકે નહીં. કોઈ પણ મહાન સંસ્કૃતિ માણસને ભય પમાડતી નથી પણ તેને સાથે રાખીને પવિત્રતા પ્રદાન કરે છે.' સ્વામી વિવેકાનંદે સંસ્કૃતિને આધ્યાત્મિકતાની આધારશિલા પર સ્થિત બતાવી છે. એ તરફ અંગુલિનિર્દેશ કરતાં પંડિત માલવીયજીએ કહ્યું છે - 'ભારતીય સભ્યતા અને સંસ્કૃતિની વિશાળતા તેમ જ તેની મહાનતા તો સમસ્ત માનવજાતિ સાથે તાદાત્મ્ય સાધવામાં અર્થાત્ 'વસુદૈવ કુટુમ્બકમ્'ની પવિત્ર ભાવનામાં નિહિત છે.'

હકીકતમાં પ્રાચીન ભારતીય સંસ્કૃતિ એટલી મહાન છે કે 'સંસ્કૃતિ' શબ્દની પરિભાષા એના આધારે પરિભાષિત કરવામાં આવે છે. ટૂંકમાં કહીએ તો સત્યતા, પવિત્રતા, દયા, પ્રેમ, કરુણા, ક્ષમા, ઉદારતા, સદ્ભાવના, સન્માન જેવા શાશ્વત ગુણો જ સાંસ્કૃતિક મૂલ્યો કહેવાય છે.

પરંતુ આપણા માટે કમનસીબીની વાત એ છે કે જે સંસ્કૃતિ હજારો વર્ષોથી માનવમાત્રને પથ-

પ્રદર્શન કરતી આવી છે તે ભારતીય સંસ્કૃતિ આજે પશ્ચિમની વિફૂત સંસ્કૃતિઓનું અંધ અનુકરણ કરવા લાગી છે? ભારતની મહાન વૈદિક સંસ્કૃતિ કે જે વિદેશી આક્રમણકારોના ભીષણ પ્રહારો વચ્ચે પણ સદૈવ અપરિજિત રહી છે, તે આજે આંતરિક વિફૂતિઓનો શિકાર બની ગઈ છે. અધ્યાત્મ પ્રધાન મૂલ્યનિષ્ઠ એવી આ સંસ્કૃતિ આજે ભૌતિકવાદના રાક્ષસી પંજા નીચે સપડાઈ ગઈ છે. ત્યાગ અને સંયમ વિદાય લઈ રહ્યા છે. સહિષ્ણુતા કાયરતામાં બદલી ગઈ છે, ઉદાર સંસ્કૃતિ ઉદાર સંસ્કૃતિ બની ગઈ છે અને બંધુત્વભાવ બંધૂકભાવનો વેષ લઈ રહ્યો છે! આજે આપણી પાસે આપણી પ્રાચીન સંસ્કૃતિનો ઢોલ પીટવા સિવાય કંઈ શેષ રહ્યું નથી? ભારતની ભદ્ર સંસ્કૃતિની આવી ઘોર દશા માટે પ્રત્યેક ભારતવાસી, થોડા - ઝાઝા પ્રમાણમાં, પોતે જ જવાબદાર છે. આ ઝેરનો ઘૂંટડો આપણે ભલે ગળે ન ઉતારી શકીએ, પરંતુ વાસ્તવિકતા તો એ જ છે.

અન્ય તમામ પ્રદૂષણોની સામે સાંસ્કૃતિક પ્રદૂષણ વિશેષ ઘાતક પૂરવાર થયું છે. અન્ય પ્રદૂષણોને રોકવાના ઉપાય સહજતાથી મળી શકે છે, પરંતુ બ્લડ કેન્સરની જેમ સામાજિક વ્યવસ્થામાં ફેલાયેલ સાંસ્કૃતિક પ્રદૂષણને અટકાવવું અત્યંત કઠિન થઈ પડે છે. આ બીમારીથી બચવા માટે સામાજિક વ્યવસ્થામાં આમૂલ પરિવર્તન કરવું પડે, બાકી તો એને કોઈ ચમત્કાર જ બચાવી શકે.

દિવસે દિવસે વધતો જતો નાસ્તિકવાદ, ધર્મો પ્રત્યે ઉદાસીનતા અથવા કટ્ટરવાદિતા, સાંપ્રદાયિક ઝગડા, અંગ પ્રદર્શન કરતી સ્ત્રીઓની કટંગી વેશભૂષા, યુવાનોની ભોગવાદ તરફની આંધળી દોટ, આધુનિકતાનું આકર્ષણ જમાવીને તેમાં ફસાવી દેતી પાશ્ચાત્ય સંસ્કૃતિની સોનેરી જાળ, સેટેલાઈટ ચેનલો દ્વારા થતો દુરુપયોગ,

ભોગવાદ પ્રત્યે વધુને વધુ આસક્ત કરતી ફિલ્મો, ભ્રષ્ટાચારના કીચડમાં ખદબદતો સમાજ, અનીતિની આગમાં લપેટાયેલી રાજનીતિ, યુદ્ધના ઉન્માદમાં અટવાયેલાં રાષ્ટ્રો, પ્રાકૃતિક પ્રકોપોનો સિલસિલો તથા વિજ્ઞાનની વિનાશકારી પ્રવૃત્તિથી ખતરામાં પડેલું અસ્તિત્વ સાંસ્કૃતિક પ્રદૂષણની ભયાનક તસ્વીર ખડી કરતાં રહ્યાં છે.

સાંસ્કૃતિક પ્રદૂષણની આ તસ્વીરને બદલવા માટે શું કરવું જોઈએ એવો પ્રશ્ન સહજ રીતે જ કોઈ પણ ને થાય. એનો જવાબ આપવો હોય તો એ આપી શકાય કે સાંસ્કૃતિક પ્રદૂષણને હટાવીને સુસંસ્કારી સમાજ ઊભો કરવા માટેનો એક જ ઉપાય છે અને તે છે ચારિત્રિક શ્રેષ્ઠતા. ચારિત્રિક શ્રેષ્ઠતા જ મનુષ્યની મહાનતાનો માપદંડ છે. એથી જ ચરિત્રને મનુષ્યની શ્રેષ્ઠતમ પૂંજી માનવામાં આવે છે. માણસનું મૂલ્યાંકન જ તેના ચરિત્રના આધારે થતું હોય છે. સુવર્ણ ભારતનો ઇતિહાસ ઉજ્જવલ ચરિત્રની પૃષ્ઠ ભૂમિમાં લખાયો છે. આખેઆખું રામાયણ વિશુદ્ધ ચરિત્રોના પાયા ઉપર ઊભું છે. ભારતીય જનમાનસમાં જે રીતે સત્યમ્-શિવમ્-સુંદરમ્ની અવધારણા છે તથા મંદિરોમાં વિરાજિત દેવી-દેવતાઓની પ્રતિમાઓ જે પવિત્રતા અને દિવ્યતાના દર્શન કરાવે છે તે ભારતીય ચારિત્રિક સંપદાની મૂક અભિવ્યક્તિ જ છે.

આપણા માટે અફસોસની વાત છે કે પ્રાચીન ભારતનો ગૌરવવંતો સુવર્ણ ઇતિહાસ. જે ‘દેવ સંસ્કૃતિ’ના નામથી ઓળખાતો હતો. તે તત્કાલીન ઇતિહાસકારો, અન્વેષકો અને પુરાતત્ત્વવેતાઓની સંશોધન દૃષ્ટિથી ઓઝલ રહી ગયો છે!

એમ કહેવાય છે કે જે દેશના ભવ્ય, દિવ્ય અને ગૌરવવંતા ઇતિહાસનું જતન કરવા પ્રત્યે ઉદાસીનતા સેવાય છે તે દેશનું બહુ જલદીથી

સાંસ્કૃતિક અવમૂલ્યન થાય છે. પ્રવર્તમાન યુગમાં, આ જવાબદારી, ખાસ કરીને, સૂચના ક્ષેત્રના બંને માધ્યમો - ઇલેક્ટ્રોનિક મીડિયા અને પ્રિન્ટ મીડિયાની છે. આ ઉભય માધ્યમો જો આધ્યાત્મિક અને સાંસ્કૃતિક ઉત્થાન પ્રત્યે સક્રિય બને તો સંપૂર્ણ વિશ્વની કાયાપલટ થતાં વાર ન લાગે. પરંતુ ખેદ સાથે કહેવું પડે છે કે આ બંને માધ્યમો મિશન બનવાને બદલે વ્યવસાયના રૂપે ઊભરી રહ્યાં છે! સમાજની કમબેર માનસિકતાનો લાભ ઉઠાવીને પોતાનો સ્વાર્થ સિદ્ધ કરવાની તેની વૃત્તિ સાંસ્કૃતિક અવમૂલ્યનમાં નિમિત્ત બની રહી છે. મીડિયાને સાંસ્કૃતિક મૂલ્યોની પુનર્સ્થાપના, સામાજિક પુનર્નિર્માણ અને માનવજાતિનું કલ્યાણ કરવા પ્રત્યેની જો લેશમાત્ર પણ પરવા હોય તો તેણે હવે પ્રભાવી કદમ ઉઠાવવું પડશે. મીડિયામાં એ શક્તિ છે કે તે ધારે તો સમૂળી ક્રાંતિ સરજી શકે. આઝાદી કાળ દરમિયાન આપણા પ્રિન્ટ મીડિયાએ સક્રિય બનીને ઓરિજિનલ સલ્તનતના પાયા હચમચાવી નાખ્યા હતા. ‘પ્રદીપ’, ‘સ્વરાજ્ય’, ‘આજ’, ‘સેનાપતિ’, ‘અર્જુન’, ‘ભારતમિત્ર’, ‘નવજીવન’, ‘હરિજન’, ‘વંદેમાતરમ્’, ‘ચંગ ઈન્ડિયા’ જેવાં અને મુખપત્રોએ અંગ્રેજોની ગુલામી વિરુદ્ધના ઉગ્ર લેખો લખીને લોકોને જાગૃત કર્યા હતા. મદનમોહન માલવીય, બાલમુકુન્દ ગુપ્તા, બાલગંગાધર તિલક, મહાત્મા ગાંધી, ભારતેન્દુ હરિચંદ્ર, રાજા રામમોહનરાય, ગણેશ શંકર વિદ્યાર્થી, ઝવેરચંદ મેઘાણી જેવા અનેક ધુરંધર પત્રકારોએ અંગ્રેજોની ગુલામીથી મુક્ત કરીને ભારતને પોતાનું ગૌરવ પાછું અપાવવામાં બહુ મોટી જહેમત ઉઠાવી હતી એ હકીકત મીડિયાએ કદી પણ ભૂલથી જોઈએ નહીં. આજે સમય ફરી ભારતનું સાંસ્કૃતિક ઉત્થાન કરવાની માગણી કરી રહ્યો છે, ત્યારે મીડિયાએ એ દિશામાં કદમ ઉઠાવવા માટે આગળ આવવું જોઈએ.

યુવાશક્તિ વિના સાંસ્કૃતિક પુનરુત્થાન અશક્ય છે. આજે ઠેર ઠેર નારો સંભળાતો જોવા મળે છે કે ‘યુવાન જ્યારે જાગે છે, દુનિયાને બદલાવે છે’ કેટલી ચથાર્થતા છે આ નારામાં! જ્યારે જ્યારે સંસ્કૃતિ પતનમાંથી ઉપર ઊઠી છે, ત્યારે ત્યારે તે યુવાશક્તિ દ્વારા જ ઊઠી છે. ચૈતન્યસભર ઉત્સાહથી છલકતા યુવાનોની શક્તિ વિના સુવર્ણયુગનું નિર્માણ અશક્ય જ નહીં. અસંભવ પણ છે. એક સમય એવો હતો, જ્યારે યુવાનોના આદર્શો, સિદ્ધાંતો, વિચારો અને વ્યવહારો ભારતીય સંસ્કૃતિના રંગે પૂરેપૂરા રંગાયેલા હતા. પરંતુ આજે ભોગવાઈ પાશ્ચાત્ય સંસ્કૃતિની માયાજાળમાં ફસાઈને યુવાવર્ગ ભ્રમિત અને દિશાહીન બની ગયો છે. આ માયાજાળમાંથી બહાર કાઢીને એને સાચી દિશા બતાવવાનું કામ મીડિયાનું છે. ઘણે અંશે આ પવિત્ર ફરજ સાધુ-સંતો અને આધ્યાત્મિક સંગઠનો બજાવી રહ્યાં છે. ત્યારે મીડિયાએ પણ, પોતાની શી ફરજ છે, એ વાત સમજીને, સાંસ્કૃતિક ઉત્થાનનું ભગીરથ કાર્ય કરનારાઓને પૂરેપૂરો સહકાર આપવો જોઈએ.

તો ચાલો આપણે એક જ સ્વરમાં શંખનાદ કરીએ કે જેથી ઘોર તંદ્રામાં સૂતેલું વિશ્વ જાગી ઊઠે અને એક નવા સૂર્યોદયના સોનેરી કિરણોનો આનંદ માણી શકે.

॥ ઓમશાંતિ ॥

મુક્તાનુવાદ - ભરત બાપોદરા, રાણાવાવ

(પેજ નં. 21નું અનુસંધાન)... પૂર્વજ આત્માઓ પ્રમાણે જ ચાલો. શુભભાવના, શુભકામનાથી અશાંતોને શાંત કરો. શિવબાબાનો અનહદ નાદ મનમાં ગૂંજતો રહેશે ત્યારે નિર્ણયશક્તિ સંપન્ન બની વિજયી રત્ન બનશો.

॥ ઓમશાંતિ ॥

પૂર્વજ આત્માઓ દ્વારા મનસા સેવા

બ્ર.કુ. પ્રો. રામલખન, શાંતિવન, આબુ રોડ

મનસા સેવાધારી ગમે તેવા ચંચળ સંકલ્પોવાળા આત્માને એક સેકંડના શુભ સંકલ્પથી પોતાની વિજેતાપણાની શક્તિથી અચલ અડોલ બનાવી દેશે. એવા મહાદાની આત્માઓ ક્ષણમાં પોતાના સંકલ્પો પર વિજયી બની જાય છે. મનસાદાની દૃષ્ટિવૃત્તિ, સ્મૃતિથી ચલાયમાન, ચંચળ આત્માઓને પણ ગહનશાંતિની શક્તિનો અનુભવ કરાવી શકે છે. તેમના દરેક સંકલ્પ સિદ્ધિ સ્વરૂપ હોવાથી તેઓ માર્ટર સર્વશક્તિવાન બની જાય છે.

ભવિષ્યમાં વાણી અથવા સ્થૂલ સાધનો દ્વારા સેવા કરવાની તક નહીં મળે એવી વિકટ પરિસ્થિતિઓમાં શાંતિની શક્તિ અથવા મનસા સેવા જ સફળ થશે. શક્તિશાળી શસ્ત્ર સૂક્ષ્મની સાથે થોડા સમયમાં વધુ કાર્ય કરે છે. વાણી તથા કર્મો કરતાં સંકલ્પશક્તિ અતિ સૂક્ષ્મ છે. તેથી શુભ સંકલ્પોનો પ્રભાવ અતિ શક્તિશાળી હોય છે. જ્યાં સ્થૂળ સાધન સફળ નથી થઈ શકતાં ત્યાં શુભભાવના તથા શુભકામનાથી, નયનોની ભાષા દ્વારા દયાળુ, કૃપાળુની સાક્ષાત અનુભૂતિ કરાવી શકો છો. સેવાની સફળતા તથા સ્વઉન્નતિ માટે શાંતિની શક્તિ અતિ આવશ્યક છે. જીવનને અનુભવી મૂર્ત બનાવનાર આજ શક્તિ છે. વાણીનું તીર ઘણું કરીને મનુષ્યના મગજ સુધી પહોંચે છે. પરંતુ સાંભળી સાંભળીને થાકી ગયેલ આત્માઓ એક સેકંડમાં અનુભૂતિ કરાવવા માટે પોકાર કરશે. સૃષ્ટિચક્ર પૂરું થવાને કારણે હવે શાંતિધામ જવાનો અંતિમ સમય આવી પહોંચ્યો છે. એટલા માટે શાંતિ અથવા સ્વધર્મમાં સ્થિત રહેવાનો અભ્યાસ જરૂરી છે. જેમ બધા લોકો બીમારીઓનો

ઈલાજ આસન પ્રાણાયામથી કરી રહ્યા છે. એવી જ રીતે આત્માને શક્તિશાળી બનાવવા માટે આત્મિક વ્યાયામની અતિ આવશ્યકતા છે.

સમગ્ર સંસારમાં ગમે તેટલું ડામાડોળ વાતાવરણ હોય પરંતુ અવાજની દુનિયામાં રહેવા છતાં અવાજથી દૂર અર્થાત્ અશાંતિની વચ્ચે શાંતિસ્વરૂપ બની રહેવાના અભ્યાસુ બનવું પડશે. અંતના સમયે ચારે તરફ હાહાકારના સમયે અચલ અડોલ રહેવાથી જ માર્કસ મળશે. વધુ માર્કસ મેળવી પાસ થવા માટે શાંતિની શક્તિનો જ વિશેષ અભ્યાસ જોઈએ. બિંદુ કહ્યું અને જ્યોતિબિંદુ આત્મા પરમજ્યોતિ પરમાત્મા સાથે બુદ્ધિથી જોડાઈ જવો જોઈએ. હલચલના સમયે ‘હું આત્મા છું.’નો અભ્યાસ નહીં થઈ શકે. અંતના સમયે તો માયા તથા પ્રકૃતિના પાંચે તત્ત્વો હલચલમાં લાવવાના પૂરેપૂરા પ્રયાસ કરશે. તેમની છેલ્લી કોશિશ ચાલશે અને આપણી અંતિમ કર્માતીત, બંધનમુક્ત સ્થિતિ પ્રત્યક્ષ થશે. કોઈપણ બાબતમાં વ્યર્થ સંકલ્પ અથવા સમય ગયો, તો નંબર પાછળ રહી જશે.

જેટલો સમય શાંતિમય અંતર્મુખતાની સ્થિતિમાં સ્થિત રહીશું. તેટલો જ લાગણી તથા સંકલ્પોની ભાષાનો સર્વ આત્માઓને પણ અનુભવ કરાવી શકીશું. સર્વથી તીવ્ર ગતિની ભાષા અને શ્રેષ્ઠ ભાષા સંકલ્પોની ભાષા છે. વિજ્ઞાનનાં બધાં સાધન જ્યારે નકામાં થઈ જશે. ત્યારે આ શાંતિનાં સાધનો જ કામમાં આવશે. આજ ભાષા દ્વારા અત્યારે પણ સહજ સફળતાનો અનુભવ થઈ શકે છે. મનસા સેવામાં મહેનત અને સમય ઓછામાં ઓછા લાગશે પરંતુ સફળતા સહજ થશે. એટલા

માટે અત્યારથી આ આધ્યાત્મિક ભાષાના અભ્યાસી બનો. હઠયોગી જીવનપૂર્વક કેન્દ્રિત થઈને શ્રાપ અથવા આશીર્વાદના ફળ દેખાડે છે. તો આપણે અંતર્મુખી થઈને ઘણું બધું કરી શકીએ છીએ. સિદ્ધિસ્વરૂપ થવા માટે વિશેષ પુરુષાર્થ કરીએ. સંકલ્પ, બોલ અને કર્મનું વ્યર્થપણું સમાપ્ત થતું જશે ત્યારે સમર્થતા આવવાથી સિદ્ધિઓ સામે આવવા લાગશે. એક જ સંકલ્પમાં સદા સ્થિત રહેવું એજ એકાગ્રતા છે. એકાગ્રતાના બીજરૂપ સંકલ્પમાં સંપૂર્ણ કલ્પવૃક્ષનો વિસ્તાર સમાયેલ છે. સમગ્ર હલચલ એથી જ દૂર થશે. એકાગ્રતા સ્વતઃ સર્વને આકર્ષિત કરતી રહેશે. એનાથી જ રોગીને નિરોગી તથા કોઈને પણ નજરથી નિહાલ કરી શકો છો. આત્માઓની દુનિયામાં આત્માઓનું આવાહન કરી તેમને રાહત પણ આપી શકો છો.

જે ચીજ જેવી છે તેવી તેને એકાગ્રતાના આધારે જ જોઈ શકીએ છીએ. એકાગ્ર વ્યક્તિ જે છે, જેવું છે તેવું સ્પષ્ટ પણ અનુભવી શકે છે. સ્વ સ્વરૂપ અને પરમાત્માનું રૂપ એકાગ્રતાના આધારે જ સ્પષ્ટ થાય છે. પરિણામે આત્મિક સ્વરૂપમાં ટકી રહેવાનો પ્રશ્ન જ રહેતો નથી. સંકલ્પ, વાણી અને કર્મના આદિ - મધ્ય - અંત એટલા સ્પષ્ટ રહે છે જેમ કે વર્તમાન. સર્વ આત્માઓની ભટકી ગયેલી બુદ્ધિને એકાગ્ર કરવી એ જ વિશ્વકલ્યાણકારી બનવાનું સરળ સાધન છે. સમગ્ર સંસારનું ભટકવું બંધ થઈ જાય, મનની ચંચળતા એકાગ્રતામાં બદલાઈ જાય તો દૂર બેઠેલા આત્માને પણ શાંતિની શક્તિથી વરદાન આપી શકીએ છીએ. જ્યારે એકાગ્રતાની શક્તિ વધારીને આત્માઓના સ્વભાવ સંસ્કારોને પરિવર્તિત કરીશું ત્યારે જ આધ્યાત્મિક લીલાનો અનુભવ થશે. જૂના પુરાણા શરીરમાં રહેવા છતાં પણ નિરોગીપણાનો અનુભવ કરાવીશું. જગતમાં જે કંઈ શોધો થઈ છે તે સર્વમાં

એકાગ્રતાની શક્તિની કમાલ છે.

ઊંચી સ્થિતિમાં લઈ જવાની અને નીચે પાડી દેવાની આત્મિક લીફ્ટ સંકલ્પ જ છે. શુભ સંકલ્પો દ્વારા સર્વશ્રેષ્ઠ સ્થાન પર પહોંચી શકીએ છીએ. સર્વોચ્ચ સ્થાન અર્થાત નિરાકારી સ્થિતિથી વિશ્વ સેવાધારી બનવું. આત્મા સંકલ્પોનો માલિક છે એટલે આપ જ્યાં ઈચ્છો ત્યાં આપના વિચારો એટલે કે મનને લઈ જઈ શકો છો. કોઈનો તમોગુણી સ્વભાવ હોય તો પણ તેને શાંતિની શક્તિનું દાન દો. કોઈની તમોપ્રદાન સ્થિતિને જોઈ આપણી શ્રેષ્ઠ સ્થિતિના સ્વમાનને ભૂલો નહીં. કોઈના તમોગુણના સંગનો રંગ સ્વયં પર ન લાગવા દો. મનસા શક્તિને વધારી પરમાત્માના સંગના રંગમાં રંગાતા રહો. કોઈની પણ બુદ્ધિના તાળાને ખોલવાની ચાવી (સહજ સાધન) છે મનસા સેવા. સ્વયંની શ્રેષ્ઠવૃત્તિ દ્વારા વાયુમંડળને બદલવાની સેવા છે મનસા સેવા. પોતાના દિવ્ય જીવનના ઉદાહરણ દ્વારા આત્માઓના પરિવર્તનની આ સેવા છે. હવે વાણી દ્વારા સમજણ આપવાનો સમય વીતી ગયો. શ્રેષ્ઠ ભાવનાથી પરિવર્તનના બળનો પ્રયોગ કરો. જે માનસિક શક્તિથી સંપન્ન હશે, તે જ સરળ રીતથી બીજાઓમાં બળ ભરી શકશે.

બેહદ વિશ્વનું નવનિર્માણ કરવા માટે આધ્યાત્મિક આત્માઓની એક જ વૃત્તિ રૂપી આંગળીનો ટેકો જરૂરી છે. ત્યારે જ કલિયુગરૂપી પહાડ ઊંચકાશે. આવનારી વિકરાળ સમસ્યાઓના સમાધાન માટે પોતાના સંકલ્પોને શક્તિશાળી બનાવો. તમારા સંકલ્પમાં એટલી શક્તિ હોય કે અહીં સંકલ્પ કરો અને ત્યાં ફળ મળે. જેવી રીતે બાબા ભક્તિનું ફળ આપે છે. એવી રીતે આપ શ્રેષ્ઠ આત્મા પણ વિવિધ અનુભવ કરાવતાં પરિવારમાં સહયોગનાં ફળ આપો.

સ્વયંને શાંતિદૂત બનાવી અશાંતિના સમયે શાંતિનું દાન આપો. હવે પત્રવ્યવહાર, ટેલીફોન, ટી.વી. થી કામ નહીં ચાલે. સેવાને સરળરૂપથી ચલાવવા માટે કર્મતીત સ્થિતિના વાયરલેસ જોઈએ. જેનાથી એક ક્ષણમાં જ્યાં ઈચ્છો, ત્યાં નિર્દેશ આપી શકો. કોઈપણ જગ્યાએ કોઈપણ ફરજમાં નિર્મિત હો, મનમાં વિશ્વકલ્યાણની ભાવના અવશ્ય હોવી જોઈએ. વિશેષ આત્માઓની શુભભાવનાઓ કોઈપણ કાર્યને અવશ્ય સફળ બનાવી દેશે. તમોગુણી આત્માઓના સંસ્કારોને બદલવા, વિશાળ પ્રકૃતિનું પરિવર્તન કરવું. ખતરનાક ખૂનીનાહક ખેલના વાતાવરણથી સ્વયંને સુરક્ષિત રાખવા અને સર્વને સહયોગ આપવા માટે અતિ શક્તિશાળી માનસિક સ્થિતિ જોઈએ.

યોગબળની દુનિયાનો આરંભ કરવા માટે પણ ઊંચી મનસા શક્તિની જરૂર પડશે. બેહદની સેવા અને સ્વયંની પણ સુરક્ષા માટે એકાગ્રતા જ કામ લાગશે. આવા સદા સુખી આત્માઓ જ વિશ્વ નવનિર્માણના કાર્યમાં સહયોગી બની વિશ્વરાજ્ય અધિકારી બનશે. કોઈપણ કાર્ય જ્યારે સંપન્ન થઈ જાય તો સ્વચિંતક, શુભચિંતક, માસ્ટર વરદાતા વિદાતા બની, અતિ મીઠા, શાંત સ્વરૂપ, લાઈટ હાઉસ માઈટ હાઉસની સેવા કરવી જોઈએ. આ સેવારૂપી યજ્ઞમાં વાણી દ્વારા હળ ચલાવવાની હલચલ કરી, શીતળારૂપી શાંતિની શક્તિનાં બીજ નાખો. ત્યારે જ સતયુગમાં શીતળ, મધુરાં ફળ પ્રાપ્ત થશે. કેમ કે શાંત ચિત્ત આત્માઓની વાતો પર લોકોનું વિશેષ ધ્યાન રહે છે.

સંસારના બધા લોકો હવે એવું વિચારવા લાગ્યા છે કે આધ્યાત્મિક શક્તિ જે કરી શકે છે તે બીજા કોઈપણ સાધન અથવા સાધનાથી નથી થઈ શકતું. પરંતુ આધ્યાત્મિક લોકોના સંકલ્પોમાં

પૂરેપૂરી એકાગ્રતા જોઈએ. એવા આત્માઓનાં નયનોની ભાષા વિના બોલ્યે જ લોકો સમજી શકશે. જેવી રીતે પ્રકાશના કેન્દ્રીયકરણથી લેન્ડર કિરણો કેટલી મોટી કમાલ કરે છે તેવી જ રીતે શાંતિ, સ્વધર્મ અને સ્વપિતામાં સ્થિત હોવાથી આ અસાર સંસારને બદલવા માટે નિમિત્ત બની શકે છે. અમૃતવેળાથી જ શાંતિ શક્તિના અભ્યાસી બનો. એક પણ શબ્દ કે સંકલ્પ વ્યર્થ નહીં જવા જોઈએ. ફળ સ્વરૂપે કર્મ સ્વતઃ દિવ્ય બનતા જશે. મીઠું મધુરું અને ધીમેથી બોલવાથી શાંતિની શક્તિ જમા થતી જશે. માસ્ટર શાંતિના સાગર બનવાથી આવનાર સમયને પહેલેથી જ સમજી શકશો. આનાથી આંતરિક પવિત્રતાનું બળ વધતું જશે. એકાંતપ્રિય બનીને લક્ષ્ય પ્રમાણે મુરલીના મહાવાક્યો પર મનન કરતાં મગ્ન થઈને શાંતિની શક્તિ વધારતા જશો.

બીજરૂપ અવ્યક્ત ફરિસ્તા સ્થિતિથી જ ગહનશાંતિની શક્તિ પ્રાપ્ત થાય છે. બ્રહ્માબાબાએ સંકલ્પોથી સૃષ્ટિની રચના કરી તો ઈશ્વરીય ગુણોનું આવાહન કરી, આત્મિક શક્તિઓ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કર્યું. બહારની બાબતોથી બચતાં રહી, બુદ્ધિને એકાગ્ર રાખી હંમેશાં નિર્માણ રહો. કેમ કે શાંતિની શક્તિથી જ આત્માઓનું ભટકવું દૂર થાય છે. ગુમાવી દીધેલું ધર્મયુક્ત રાજ્ય શાંતિના બળથી જ પ્રાપ્ત થાય છે. સંતુષ્ટમણિ બનીને જ સતયુગની આધારશિલા રાખી શકીએ છીએ. પવિત્ર તરંગોથી જ નવી સૃષ્ટિનું નિર્માણ થશે. શાંતિની શક્તિથી જ ભટકતા આત્માઓનું ભટકવું દૂર થશે. હવેથી સર્વ કર્મેન્દ્રિયો તથા જ્ઞાનેન્દ્રિયો વડે વ્યર્થની બાદબાકી કરો. કદી ખોટું ન બોલો. ખોટું ના સાંભળો. ખોટું ના જુઓ. ખોટું ના વિચારો તથા ખોટું ના કરી. ઈશ્વરીય ઈશારા

(અનુસંધાન પેજ નં. 18 પર)

સહનશીલ વ્યક્તિને સફળતા મળે છે

બ્ર.કુ. ભગવાનભાઈ, શાંતિવન, આબુ રોડ

સહનશીલતા એક દૈવી ગુણ છે જે સફળતાના રાહમાં આવનારી ઉબડ-ખાબડ પગદંડીઓને દૃઢતાપૂર્વક પાર કરીને મંઝિલ પર પહોંચાડવામાં સાર્થક સિદ્ધ થાય છે. આ સૃષ્ટિ રૂપી કર્મક્ષેત્ર પર દરેક મનુષ્યને પોતાનાં કર્મોનાં પરિણામ સ્વરૂપ જીવનના કોઈને કોઈ વળાંક પર અવશ્ય જ ઘેરી લે છે. જો સહનશીલતાના દૈવી ગુણથી માનસિક સ્થિરતા સંપન્ન છે તો કોઈપણ પ્રકારની મુશ્કેલીઓ સામે ઝઝૂમવાના બદલે એનો સામનો કરતાં સફળતાની સફરને સહજ જ પાર કરી શકાય છે.

મનુષ્યાત્મામાં નમ્રતા, સંતુષ્ટતા, દિવ્યતા, પવિત્રતા, સહયોગ, સુખ, શાંતિ આદિ ઘણાં એવા દિવ્યગુણ છે જે જીવનમાં ખુશીને ભરવામાં ઘણા મદદ કરે છે. જો આ દિવ્યગુણોનો વ્યવહારિક જીવનશૈલીમાં સમાવેશ ન હોય તો કેટલાય પ્રકારની માનસિક, શારીરિક, આર્થિક તથા સામાજિક વેદનાઓનો શિકાર થવાની સાથે વિભિન્ન પ્રકારની પરિસ્થિતિઓથી સંઘર્ષ કરવો પડે છે. જેનાથી મનુષ્ય આ જીવનયાત્રામાં અનેક પ્રકારની વિકટ સમસ્યાઓ સામે ઝઝૂમતાં ઝઝૂમતાં નિર્ધારિત સમય પર સફળતાની મંઝિલ ઉપર પહોંચવામાં અસમર્થતાનો અનુભવ કરે છે. વાસ્તવમાં જોવામાં આવે તો સમસ્યાઓ આવવાથી સફળતા મેળવાય છે. એનો અનુભવ તો પોતાનો છે. અને હા, જીવનના દરેક વળાંક પર સમસ્યા આવે જ નહીં તો પોતાની શક્તિનો અહેસાસ કઈ રીતે થશે? એટલે સમસ્યાઓ પણ આપણી માનસિક સ્થિતિને પરિપક્વ થવાનું સાધન છે. પરંતુ કલિયુગના આ તમોપ્રધાન વાયુમંડલમાં

સાંસારિક દૈનિક ગતિવિધિઓએ કંઈક આ તરફનું પીગળાવી દેતી પરિસ્થિતિઓનો સામનો કરવા માટે વિવશ થવું પડે છે. આવા સમયે હવે એ જરૂરી બની ગયું છે કે આપણે પોતાની આંતરિક આત્મિક શક્તિઓને જાગૃત કરીને જીવન વ્યવહારમાં લાવીએ. ત્યારે જ આપણે સફળતાના સુપાત્ર બની શકીએ છીએ. ગુણવાન મનુષ્ય દરેક પરિસ્થિતિમાં આંતરિક શક્તિઓનો ઉપયોગ કરીને જીવનમાં આવનારા કડક પડકારોની સહજભાવથી પાર કરી સફળતાના દરવાજા સુધી પહોંચી જાય છે.

મોટે ભાગે જોવામાં આવે છે કે સહન-શક્તિના અભાવમાં પોતાની માનસિક સમતુલા ગુમાવી બેસે છે. માનસિક સ્થિતિ અસંતુલિત થઈ જવાથી હિંસાત્મક ઘટનાઓને સાકાર રૂપ આપવામાં જરા પણ સંકોચ કરતો નથી. સહનશીલતાના અભાવમાં અનેક પ્રકારની વ્યાધિઓમાં ગ્રસ્ત તો થવું જ પડે છે પણ સાથે સાથે ચીડિયાપણું આવવું, ક્રોધિત થવું, આવેશમાં આવી જવું આ સૌથી જીવન નીરસ બની જાય છે. અને હાલત એવી થઈ જાય છે કે ક્રોધને વશ મનુષ્ય અમાનવીય અપરાધ કરવા માટે તૈયાર થઈ જાય છે. હાથથી મારામારી કરવાની પળો આવે છે. તીખાં, કટુવચનોની પ્રક્રિયા, હિંસાનું તાંડવી વાતાવરણ બનાવવું ઝેર ઓકતા બોલ દ્વારા આત્મઘાત માટે પ્રેરિત કરવું વગેરે તો દરરોજની વાત બની જાય છે.

ઈતિહાસ સાક્ષી છે એ મહાન વિભૂતિઓ અને સ્વતંત્ર સેનાનીઓની ગાથાની. જેમણે દેશની આઝાદી માટે વિધ્વંસક સમસ્યાઓનો સહન-

શીલતાપૂર્વક સામનો કરતાં જીવનની હસી ખુશીવાળી પળો હસતાં હસતાં ન્યોછાવર કરી દીધી. ત્યાં સુધી કે તેણે પોતાના જાનની પણ પરવા કરી નહોતી. ખુશીથી મોતને ભેટી પડ્યા. અનેક કષ્ટો સહન કર્યા. દુઃખ દર્દ સહન કર્યા, ગાળો ખાધી. પરંતુ તે મહાન આત્માઓ સદા ઉમંગ, ઉત્સાહથી નિરંતર પ્રગતિના પથ પર આગળ વધતા રહ્યા. છેવટે સફળતાની છાયા એમની પાસે રહી.

ભારતને આઝાદી અપાવવા માટે અનેક લોકો જેલમાં બંધ થઈ ગયા. કેટલાયે ધર્મમાં માનનારાઓને જીવતાં જ સળગાવી દીધા. ગરમ રેતમાં તપાવવામાં આવ્યા, શૂળી પર ચઢાવવામાં આવ્યા. કોણ જાણે કેટલાય સીતમ તેમણે સહન કર્યા. આજે ઇતિહાસ પણ આવા સહનશીલતાના અવતાર આત્માઓને શત્ શત્ નમન કરે છે. વર્તમાન પરિસ્થિતિઓને જોતાં સફળતા પ્રાપ્ત કરવામાં સહનશીલતાના ગુણની નિતાંત આવશ્યકતા છે. જે મનુષ્ય સહનશીલતાનો અવતાર છે એના માટે દરેક પરિસ્થિતિ ચઢતીકળાનું સાધન બની જાય છે. સફળતાના વરદાન સુધી પહોંચે છે.

જરા જુઓ મંદિરોની એ મૂર્તિઓને જ્યારે તે પથ્થર હતી ત્યારે અગણિત પથિકો તેના ઉપર પગ મૂકીને જતા હતા. સૌની ઠોકરો ખાવી પડતી હતી. જેવો એ પથ્થર મૂર્તિકારના હાથમાં આવ્યો તો એને હથોડાથી અસંખ્ય પ્રહાર કરીને એનું કોતરકામ કરીને મૂર્તિનું રૂપ આપ્યું. તેજ પથ્થર મંદિરમાં પહોંચીને મૂર્તિના રૂપમાં વિરાજમાન થઈ જાય છે. એને ઠોકર મારનારા લોકો શ્રદ્ધાપૂર્વક એ પથ્થરને ભગવાન માનીને નમન કરે છે. એની પૂજા કરે છે. પોતાની મનોકામનાઓ પૂર્ણ કરવા માટે બાધાઓ રાખે છે. પોતાનું સર્વ કાંઈ કુરબાન

કરવા માટે તૈયાર થઈ જાય છે. જે પથ્થર ક્યાંક ખાડામાં પડી રહેતો હતો તે સર્વની મનોકામનાઓ પૂર્ણ કરનાર બની જાય છે.

એજ રીતે માને પણ પોતાના બાળકોના પાલન પોષણમાં કેટલાયે પ્રકારની સમસ્યાઓનો સામનો કરવો પડે છે. બાળકો બીમાર થઈ જતાં પોતાની ઊંઘનો પણ ત્યાગ કરીને રાત સુધી જાગતી રહે છે. મા સહનશીલતાની દેવી હોય છે. જે પ્રતિકૂળ પરિસ્થિતિઓમાં પણ પરિવારને એકતાના સૂત્રમાં બાંધવાનો પ્રયાસ કરે છે. આ પ્રમાણે દરેક આત્માઓમાં દેવી ગુણો અને શક્તિઓનો ભંડાર છે. એનું આધ્યાત્મિક ચિંતન કરીને, જાગૃત કરીને પોતાના વ્યવહારમાં લાવવાની. તો આવો, આપણે સૌ સહનશીલતાનો ગુણ ધારણ કરી પોતાના જીવનને ધન્ય બનાવીએ.

‘કાંટો કે બીચ ગુલાબ ખિલતે हैं,
सहन करने से ही श्रेष्ठ बनते हैं।’

॥ ઓમશાંતિ ॥

- વિદ્વતનાશક બનવાની વિધિ છે. શાંત રહેવું અને શાંતિથી સર્વકાર્ય સંપન્ન કરવાં. શાંતિની શક્તિ ગમે તેટલા મોટા વિદ્વતને પણ સહજ સમાપ્ત કરી દે છે. એટલે શાંતિની શક્તિ જમા કરો.

(પેજ નં. 26નું અનુસંધાન)... પ્રસંગ પરિમલ આવ્યું. આ જોઈને ખેડૂત ખૂબ ખુશ થયો. મનમાં સલાહ આપનારનો આભાર માનવા લાગ્યો.

શીખ - જો કોઈપણ કાર્યને પૂરી એકાગ્રતાથી કરવામાં આવે તો તેમાં સફળતા જરૂર મળે છે.

॥ ઓમશાંતિ ॥

નારીનો સર્વાંગી વિકાસ

બ્ર.કુ. સવિતાબેન, શાંતિવન, આબુરોડ.

વર્તમાન 21મી સદીને વિકાસની સદી કહી શકીએ છીએ. જ્યાં મહિલાઓ દરેક ક્ષેત્રમાં કાર્યરત છે. જો કે આજ સુધી એને સંપૂર્ણ અધિકાર મળ્યો નથી. એટલે પોતાના વિકાસ અને વૃદ્ધિ માટે એને દરેક પળે જાગૃત અને ચોકસાઈપૂર્ણ રહેવું જરૂરી છે. વિકાસનો એક ઉદ્દેશ મહિલાઓને સમર્થ બનાવવાનો છે. કારણ કે એક સશક્ત મહિલા પોતાનાં બાળકોના ભવિષ્યની સાથે જ દેશને સુંદર ભવિષ્ય તરફ લઈ જાય છે. દેશની સમગ્ર વસ્તીમાં મહિલાઓની ભાગીદારી અડધી છે. મહિલાઓના સર્વાંગી વિકાસ માટે દરેક ક્ષેત્રમાં એને સ્વતંત્રતા, સુરક્ષા અને યોગ્ય વાતાવરણની જરૂર છે. મહિલા જગતનો સર્વાંગી વિકાસ મહિલાઓના સશક્તિકરણ દ્વારા જ થઈ શકે છે.

નિર્ણય લેવામાં સક્ષમ

મહિલા સશક્તિકરણને જાણવા માટે આપણે એ જાણવું પડશે કે સશક્તિકરણ એટલે શું? પોતાના જીવન સાથે જોડાયેલા સર્વ નિર્ણય લઈ શકે તેવી યોગ્યતા અને ક્ષમતા હોય, તેને સશક્તિકરણ કહી શકાય. મહિલા સશક્તિકરણમાં આપણે એ ક્ષમતાની વાત કરી રહ્યા છીએ કે જ્યાં મહિલાઓ પરિવાર અને સમાજના કુરિવાજો, રૂઢિઓ અને બંધનોથી મુક્ત થઈને પોતાના જીવનનો નિર્માતા સ્વયં બની શકે.

કુરિવાજોને તોડવાની જરૂર છે.

ભારતમાં મહિલાઓને સશક્ત બનાવવા માટે સૌ પ્રથમ સમાજમાં ફેલાયેલી, એમના અધિકારો અને મૂલ્યોને હણનારી એ સર્વ પ્રથાઓને દૂર કરવાની જરૂર છે. જેમ કે દહેજ પ્રથા, અસમાનતા, મહિલાઓ પ્રત્યે ઘરેલું હિંસા,

ભૂણ હત્યા, કાર્યસ્થળ પર ચૌન શોષણ, બાળમજૂરી, વેશ્યાવૃત્તિ, માનવ તસ્કરી અને એવા જ બીજા વિષય, લૈંગિક ભેદભાવ રાષ્ટ્રમાં સાંસ્કૃતિક, સામાજિક, આર્થિક અને શૈક્ષણિક અંતર લાવે છે. જે દેશને પાછળ પાડે છે. ભારતના બંધારણમાં લખેલા સમાનતાના અધિકારને નક્કી કરવા માટે મહિલાઓને સશક્ત બનાવવી એ સૌથી પ્રભાવશાળી ઉપાય છે. લૈંગિક સમાનતાને પ્રાથમિકતા આપવાથી સમગ્ર ભારતમાં નારી-સશક્તિકરણને વેગ મળે છે. તેને દરેક પરિવારમાં બાળપણથી જ પ્રચલિત તથા પ્રસારિત કરવાની જરૂર છે.

મહિલાઓ પ્રત્યે સુવિકસિત દૃષ્ટિકોણ

મહિલાઓ શારીરિક, માનસિક અને સામાજિક રૂપથી મજબૂત થાય એ માટે પરિવારની મુખ્ય ભૂમિકા છે. ઉચ્ચ શિક્ષણની શરૂઆત બાળપણથી જ ઘરમાંથી થઈ શકે છે. મહિલાઓના ઉત્થાન માટે એક સ્વસ્થ પરિવારની જરૂર છે. આજે પણ કેટલાક પછાત વિસ્તારોમાં માતા-પિતાનું અશિક્ષણ, ગરીબી અને કુરિવાજોને કારણે નાની ઉંમરમાં લગ્ન, સંતાનોને જન્મ આપવો વગેરે કુરિવાજો ચાલ્યા આવે છે. મહિલાઓને મજબૂત બનાવવા માટે મહિલાઓ વિરુદ્ધ થતા દુર્વ્યવહાર, ભેદભાવ, સામાજિક જુદાઈ તથા હિંસા વગેરેને રોકવા માટે સરકાર પગલાં ભરી રહી છે. અનેક નવા કાયદાઓ મહિલાઓ પર થતા અત્યાચારોને સમાપ્ત કરવા માટે બન્યા છે. બીન સરકારી સંસ્થાઓ પણ આ દિશામાં કાર્યરત છે. મહિલા સશક્તિકરણના સ્વપ્નને સાકાર કરવા માટે છોકરીઓને મહત્વ

આપવાની એના શિક્ષણને પ્રચારિત કરવાની જરૂર છે. એની સાથે સાથે મહિલાઓ પ્રત્યેનો દૃષ્ટિકોણ પણ સુવિકસિત કરવો પડશે.

આધ્યાત્મિકતાની મુખ્ય ભૂમિકા

આધ્યાત્મિકતા નારીના સર્વાંગી વિકાસમાં મુખ્ય ભૂમિકા છે. અર્થાત્ શારીરિક, માનસિક, બૌદ્ધિક અને આધ્યાત્મિક સર્વ રૂપોમાં વિકસિત થઈને તે સ્વયંનો અને પરિવારનો ઉદ્ધાર કરે છે તથા સમાજ ઉત્થાનના કાર્યમાં પણ સહયોગી બને છે. શારીરિક દૃષ્ટિથી મહિલાઓએ સ્વયંના સ્વાસ્થ્ય માટે પણ સચેત રહેવું જોઈએ. સ્વાસ્થ્યના નિયમોનું એને જ્ઞાન હોય જેથી તે સ્વયંની સાથે સાથે બાળકોને, પરિવારને સમતુલાપૂર્ણ, સ્વાસ્થ્યવર્ધક પોષણ આપી શકે. સ્વચ્છતા પ્રત્યે જાગૃત હોય. ઘરના આસપાસના વાતાવરણને સ્વચ્છ રાખે જેથી મચ્છર, માખી અને રોગ ફેલાવનારા કીટાણું ફેલાય નહીં. જ્યારે પ્રત્યેક મહિલા પરિવેશ પ્રત્યે પોતાની જવાબદારી સમજશે ત્યારે સ્વચ્છ, સ્વસ્થ સમાજ બની શકશે.

ચારિત્રિક સુંદરતા જ સ્થાયી સુંદરતા છે

આધુનિક મહિલાઓ ફેશન, સૌન્દર્ય પ્રસાદનોના ઉપયોગથી પોતાના વ્યક્તિત્વને પ્રભાવશાળી બનાવવા ઈચ્છે છે. કેટલીક હદ સુધી સફળ પણ થાય છે. પરંતુ ચહેરો એ મનનું દર્પણ છે. આત્મવિશ્વાસથી ભરેલું પ્રસન્ન મન, મુખ પર કાંતિ લાવે છે. ગુણોનું સૌન્દર્ય એ સાચું સૌન્દર્ય છે. ઈર્ષ્યા, દ્વેષના ભાવ રાખનારા કેટલાક સમય જ સુંદર લાગે છે. પણ ભ્રમને તૂટવામાં વાર લાગતી નથી. ચારિત્રિક સુંદરતા જ સ્થાયી સુંદરતા છે.

ઈશ્વરનું ધ્યાન બનાવે છે નિર્ભય અને સબળ

આધ્યાત્મિકતા દ્વારા સાદગી, સરળતા, સહિષ્ણુતા, આત્મસંયમ, ત્યાગ, પરોપકાર,

સંતોષ, પવિત્રતા, ઉત્સાહ, હિંમત જેવા આંતરિક સૌંદર્ય વધારનારા ગુણો સ્વતઃ વિકસિત થવા લાગે છે. આધ્યાત્મિકતા અંતર્જગતનો સાક્ષાત્કાર કરાવે છે. આત્મ અવલોકન અને આત્મ-ચિંતનથી પોતાની ખામીઓને દૂર કરવા અને શક્તિઓના વિકાસ માટે તકો આપે છે. ઈશ્વરનું ધ્યાન મહિલાને નિર્ભય અને સબળ બનાવે છે. તે સ્વયંને વિકટ પરિસ્થિતિઓમાં પણ સુરક્ષિત સમજે છે. આત્મજ્ઞાન દૈહિક આકર્ષણની સાંકળોથી મુક્ત થવામાં સહાયક છે. આ રીતે જીવન સ્વતઃ જ શ્રેષ્ઠ વિકાસના પથ પર આગળ વધે છે.

સાદું જીવન ઉચ્ચ વિચાર

નારી પોતાની સાચી સ્વતંત્રતાને ઓળખે, પોતાના ચારિત્ર્યને ઉજ્જવલ બનાવે તેની જરૂર છે. સાદું જીવન, ઉચ્ચ હકારાત્મક વિચાર અને આધ્યાત્મિકતાના પાલનથી નારીનો માનસિક અને બૌદ્ધિક વિકાસ થાય છે. પરિણામે એના અશાંત અને ચંચળ વિચાર શાંત થાય છે. એની ભાવનાત્મક સ્થિરતા વધે છે. જેનાથી તે ભયમુક્ત બનીને પોતાના પરિવાર અને દેશ માટે સાચો નિર્ણય લેવામાં સક્ષમ બને છે.

નારીને પુનઃ સન્માનનીય પદ પર પ્રતિષ્ઠિત કરવાનું કાર્ય પ્રજાપિતા બ્રહ્માકુમારી ઈશ્વરીય વિશ્વ વિદ્યાલયના માધ્યમથી સ્વયં નિરાકાર શિવ પરમાત્મા, પિતાશ્રી બ્રહ્માના સાકાર તનમાં અવતરિત થઈને કરી રહ્યા છે. પરમાત્મા શિવે આપેલા જ્ઞાન અને યોગના શિક્ષણથી નારીમાં આધ્યાત્મિક શક્તિનો સંચાર થવા લાગે છે. અનાદિ ગુણો જેવા કે પ્રેમ, સુખ, શાંતિ, આનંદ, શક્તિના અનુભવથી એનું સુષુપ્ત સ્વમાન જાગૃત થાય છે અને આ રીતે તે સાધારણ નારીમાંથી શક્તિ સ્વરૂપા શિવ શક્તિ બની જાય છે.

॥ ઓમશાંતિ ॥

પ્રસંગ પરિમલ

વિનમ્રતા

એક સંત પોતાના શિષ્ય સાથે જંગલમાંથી પસાર થઈ રહ્યા હતા. ઢાળ ઉપરથી પસાર થતાં અચાનક શિષ્યનો પગ લપસી ગયો. તે ઝડપથી નીચેની તરફ ગબડવા લાગ્યો. તે ખીણમાં પડવાનો જ હતો ત્યારે એના હાથમાં વાંસનો છોડ આવી ગયો. એણે વાંસને બરાબર પકડી લીધો. તેથી તે ખીણમાં પડવાથી બચી ગયો. વાંસ ઘનુષ્યની જેમ વાંકો થઈ ગયો આમ છતાં તે જમીનમાંથી ઊભડ્યો નહીં, તૂટ્યો પણ નહીં. તે વાંસને મજબૂતીથી પકડીને લટકી રહ્યો. થોડી વારમાં ગુરુ ત્યાં પહોંચ્યા અને હાથનો સહારો આપીને ઉપર ખેંચી લીધો. બંને પોતાના રસ્તેથી આગળ વધ્યા. રસ્તામાં સંતે શિષ્યને કહ્યું, તારો જીવ બચાવનાર વાંસે તને શું કહ્યું તે તે સાંભળ્યું?

શિષ્યે કહ્યું, ના ગુરુજી, કદાચ પ્રાણ સંકટમાં હતા એટલે મેં તેના તરફ ધ્યાન આપ્યું નહીં. મને તો ઝાડ ઝોંડવાંની ભાષા પણ નથી આવડતી. આપ જ એણે શું કહ્યું તે સંદેશ મને સંભળાવો. ગુરુ હસતાં હસતાં બોલ્યા કે ખીણમાં પડતી વખતે તે વાંસને પકડ્યો હતો તે પૂરી રીતે વળી ગયો હતો. આમ છતાં એણે તને સહારો આપ્યો અને તારું જીવન બચાવ્યું. સંતે વાતને આગળ વધારતાં કહ્યું વાંસે તને જે સંદેશ આપ્યો તે તને જણાવું છું. ગુરુએ રસ્તા પર આવેલા વાંસને પકડ્યો પછી છોડી દીધો. વાંસ વળી ગયો પણ તે હતો તેમનો તેમ થઈ ગયો. વાંસ પાસેથી આપણે એ સમજવાનું છે કે આપણે ઝૂકી જવાની ખૂબીને અપનાવવાની જરૂર છે. જોરદાર પવન વાંસને ઊખેડવાનો પ્રયાસ કરતો હતો. તે આગળ પાછળ ડોલતો રહ્યો પણ

ઘરતીથી તે જોડાયેલો રહ્યો. વાંસ સંદેશ આપે છે કે જીવનમાં જ્યારે મુશ્કેલીનો સમય આવે તો થોડા વળીને નમ્ર બની જવું જોઈએ. પણ તૂટી ના જવું. મુશ્કેલીનો સમય વીતી જતાં તમે જ્યાં હતા ત્યાં પાછા આવી જાઓ છો. જરા વિચારો, કેટલી મોટી વાત છે.

એકાગ્રતા

એક ગામમાં એક ખેડૂત રહેતો હતો. તે એક કૂવો ખોદવા ઈચ્છતો હતો. એક દિવસે એણે કૂવો ખોદવાનું શરૂ કર્યું. કેટલાક કૂટ સુધી એણે ખોદકામ કર્યું આમ છતાં પાણી ન દેખાતાં તે નિરાશ થઈ ગયો. પછી એણે બીજી જગ્યાએ ખોદકામ કર્યું. છતાં પણ પાણી નીકળ્યું નહીં. આ રીતે છ સાત જગ્યાએ ખોદકામ કર્યું. પણ તેના નસીબમાં પાણી ના મળ્યું. પછી તે ઘણો દુઃખી અને નિરાશ થઈને ઘેર પાછો ફર્યો. બીજા દિવસે એણે એક વૃદ્ધ માણસને કૂવા સંબંધી પોતાની આપવીતી જણાવી. વૃદ્ધ વ્યક્તિએ ખેડૂતને સમજાવતાં કહ્યું. તમે પાંચ અલગ અલગ જગ્યા પર છ સાત કૂટના ખાડા ખોદ્યા, છતાં પણ તેને પાણી મળ્યું નહીં. જો તમે અલગ અલગ જગ્યાએ ખોદકામ ના કરતાં એક જ સ્થાન પર ખોદકામ કર્યું હોત તો તને અવશ્ય પાણી મળી જાત. તમે ઘેરથી કામ લીધું નહીં. અને થોડું થોડું ખોદીને પોતાનો નિર્ભય બદલ્યો. આજથી તમે એકાગ્રતાથી જ એક જ સ્થાન પર ખાડો ખોદો અને જ્યાં સુધી પાણીના આવે ત્યાં સુધી ખોદવાનું ચાલુ રાખો. તમને સફળતા અવશ્ય મળશે. એ દિવસથી ખેડૂતે દૃઢ નિશ્ચય રાખીને ખોદકામ શરૂ કર્યું. લગભગ ત્રીસ કૂટના ખોદકામ પછી કૂવામાંથી પાણી નીકળી

(અનુસંધાન પેજ નં. 23 પર)

વાણીથી પ્રાણી પરખાય

બ્ર.કુ. અનિલ, સુરત

સમગ્ર જીવસૃષ્ટિમાં માનવ જીવન શ્રેષ્ઠ છે. માનવ જીવનમાં તેની વાણીનું મહત્ત્વ વિશિષ્ટ પ્રકારનું છે. કોઈએ કહ્યું છે કે - વાણીથી પ્રાણી પરખાય. વાણીમાંય વળી બે બોલનું મહત્ત્વ તો કેટલું અપરંપાર છે ! રોજના વ્યવહારમાં બે બોલનું ચલણ તો ચલણી નોટ અને ચલણના સિક્કા કરતાં પણ વિશેષ છે. ગુડમોર્નિંગ, ઓમશાંતિ, થેંક્યુ, પ્લીઝ, વેરી ગુડ, વેરી બેડ, આઈ એમ સોરી (માફ કરજો), કમ ઈન પ્લીઝ - આવા તો ઘણા જ બે બોલ રાતદિન કાને અથડાય છે. બે શબ્દોએ તો ઘણો ઇતિહાસ સર્જ્યો છે, જેમ કે 'હિંદ છોડો', 'કરુંગે યા મરુંગે', વગેરે... ખરેખર બે બોલનો ચમત્કાર ઓછો નથી. લોકો સમજે છે કે બોલે તેના બોર વેચાય. બોર તો શું ઠળિયા પણ ટપોટપ ખપી જાય. ચંત્રોની દુનિયામાં માણસ પણ અવાજ કરવામાં તેનું અનુકરણ કરે છે. 'વચને કિદરિદ્રતા' નો સિદ્ધાંત અજમાવે છે. લોક કેમ કંજૂસ બને? ન બોલનારને અથવા ઓછું બોલનારને કેવું સાંભળવું પડે છે? બોલનારાઓની ટીકા થાય છે- બોલકણા છે, વાચાળ છે, જીભ છૂટી છે વગેરે. આ તો બે બાબુની પંચાત કરવું શું? સૂડી વચ્ચે સોપારી, માટે જ તેની કિંમત છે.

લોકો ગમે તે કહે પણ બોલવું તો જોઈએ જ. લિંકને ગેટીસબર્ગના મેદાનમાં બે બોલથી માટીમાંથી મર્દ સર્જ્યા. નેપોલિયન તો તેના સૈન્યને અંગ્રેજી અક્ષર વી બતાવી વિક્ટરી (વિજય)નો સંકેત કરતો હતો. બે બોલનું મહત્ત્વ પણ સામાન્ય નથી. મૂર્છિત થયેલા બે શબ્દ બોલે, તો ઘણાના પ્રાણ જાણે જતાં અટકે. બોબડો માણસ બે શબ્દ બોલતા શીખે, તો સૂર્યોદયની દિશા બદલાઈ ગઈ

હોય. મા તેના દીકરાને બે શબ્દો લખવા કોઈ દ્વારા સંદેશો મોકલે છે. ઋષિ-મુનિઓ તો મીતાક્ષરી અને સૂત્રાત્મક ભાષા બોલતા. તેમને શીખવાડે કોણ? તેમને સાંભળે કોણ? નાનું બાળક મ...મ્...મી.. બોલતા શીખે, તો તેની માની જીભમાંથી જાણે વાણીનાં બોતેર તીર છૂટે અને તે આખી શેરી ગજવી નાંખે! ટૂંકકોલમાં આદેશ મળે - 'મીસા' અજમાવો. ખલાસ! પછી તો સતા આગળ શાણપણનું શું ચાલે? 'ગરીબી હટાવો.' ના બે બોલમાં તો અવનવો જાદુ થઈ જાય. પેટીઓ છલકાય જાય, લોકોની આંખો અંજાઈ જાય અને કેટલાક તો ચક્કરમાં પડી જાય. ચક્કરમાં પડે જ ને? બે બોલ બોલતાં ન આવડે તો શું? આપ આપણા બધાનો અનુભવ છે કે બે બોલની બોલબોલા ગવાય છે.

બોલીના પ્રભાવ વિશે એક દ્રષ્ટાંતથી સમજીએ કે - એક દિવસ એક ઘુવડ કોઈ સફેદ રંગના કબૂતરને મળ્યું. કબૂતરે તેને પૂછ્યું - 'તું ક્યાં જાય છે.' ઘુવડે કહ્યું - 'હું પૂર્વમાં રહેવા જાઉં છું.' શા માટે? 'અહીં મારી બોલી કોઈને પસંદ નથી. તેથી પૂર્વમાં જવા માંગુ છું.' 'જો તું બોલી - અવાજ બદલી શકે, કર્કશતા છોડી શકે તો અહીં પણ વસવાટ કરી શકે છે! જો તેમ તું નહીં કરે તો પૂર્વમાં પણ લોકો તને નાપસંદ જ કરશે!'

વર્તમાન સમયમાં વિજ્ઞાને ખૂબ જ પ્રગતિ કરી છે. અત્યારે નાનામાં નાના અણુ અને પરમાણુનું પણ વજન થાય છે. માટે બોલ બોલતાં ખૂબ જ સાવધાની રાખવી આવશ્યક છે. કારણ કે શબ્દ પર પણ કાળનો પ્રભાવ પડે છે. શરૂઆતના

(અનુસંધાન પેજ નં. 32 પર)

દિવ્યદર્શન

દિવ્યગુણો થકી ઉન્નતિના પથે...

બ્ર.કુ. નંદિની, સુખશાંતિ ભવન, મણિનગર, અમદાવાદ.

આ વિચારમાં કોઈ બે મત હોઈ જ ન શકે કે છેલ્લી એક સદીમાં જગતના દરેક ક્ષેત્રમાં અપ્રતિમ વિકાસ થયેલ છે. જેમાં વિશેષ ભારતમાં ખાસ કરીને 8-10 વર્ષમાં આ વિકાસની અંદર તીવ્ર ગતિ આવી ગઈ છે. ઉદાહરણ સ્વરૂપે જોઈએ તો સંચારના ક્ષેત્રની વાત કરીએ તો આજે ઘરે બેઠા-બેઠા દેશ અને દુનિયાના કોઈપણ ખૂણાને ખૂબ જ સરળતાથી નજરે નિહાળી શકીએ છીએ તેમજ આદાન-પ્રદાન, લેવડ-દેવડ કે વ્યવહાર કરવો, આ સમગ્ર બાબતો હવે માત્ર આસાન રમત જેવું જ થઈ ગયું છે. એવી જ રીતે આકાશ, પાણી, જમીન એમ ત્રણેય ક્ષેત્રોમાં સલામત, અનુકૂળ અને તીવ્ર ગતિના જુદા-જુદા પ્રકારના સાધનોએ આખા વિશ્વને જાણે એક નાનું એવું ગામ બનાવી દીધું છે. પરંતુ વિકાસની આ પ્રતિસ્પર્ધામાં એક ક્ષેત્ર એવું રહી ગયું છે કે જેમાં ન કોઈ શોધ, ન કોઈ ગતિ-પ્રગતિ અને ન કોઈ ચહલ-પહલ થઈ હોય. ઉપેક્ષિત, અનિચ્છનીય અને અનુપયોગી જેવો બનાવી દેવામાં આવેલ આ આધ્યાત્મિકતા અને નૈતિકતાનું ક્ષેત્ર છે. તેના માટે પ્રમાણની શી આવશ્યકતા છે કારણ કે, આપણે સૌ કોઈ આજે જોઈ રહ્યા છીએ કે દેશ વિદેશની સરકારોમાં આજે સેંકડો પ્રકારનાં મંત્રાલય છે પરંતુ આધ્યાત્મિકતા અને નૈતિકતાના વિકાસ માટે કોઈ મંત્રાલય વિશ્વમાં કોઈ જગ્યાએ જોવા મળતું નથી. સરકારની વાત તો પછીની રહી પણ. ખાનગી સંસ્થાઓમાં પણ આજે એવો કોઈ વિભાગ નથી. હવે પરિવારોમાં પણ નૈતિકતા અને આધ્યાત્મિકતાને જૂની ફેશનની, વૃદ્ધ-બીમાર

અને નવરા લોકોના હૃદય મનોરંજન અને સમય પસાર કરવાની વાતો સમજવામાં આવે છે. જેનું સૌથી મુખ્ય કારણ એ છે વિકાસ વિષેની આપણી બદલાયેલી અવધારણા. આજના સમાજના માપદંડને હિસાબે વિકસિત વ્યક્તિ એ છે જે વધુને વધુ ભોગના પદાર્થો સાથે જીવન જીવે છે. આવી વ્યક્તિને માટે ભોગ કરવો જેમ કે એક આદત થઈ જાય છે. પછી એની અંદર ભોગના પદાર્થો પ્રત્યે દુન્યવી લાલસાઓ જાગૃત થતી જાય છે અને તે લાલસાઓને પૂર્ણ કરવાને માટે તે બેસુમાર સંપત્તિ જમા કરવાની વિવેકહીન સ્પર્ધામાં પડી જાય છે અને જ્યારે એ સંપત્તિ સીધો રસ્તો અપનાવાથી નથી મળતી. ત્યારે તે ભ્રષ્ટાચાર, ચોરી, અસત્ય, ભેળસેળ, ચોરી-ચકારી, લાંચ-રુશ્વત અને ગેરકાયદેસર નફા જેવા પગથિયા પર ચડવા લાગે છે. આ રીતે ભૌતિક વિકાસની આ આધુનિક વ્યાખ્યા ઉપભોક્તાવાદી સંસ્કૃતિની દેન છે. આ સંસ્કૃતિ અનાવશ્યક વસ્તુઓની રજૂઆત એવી રીતે કરે છે કે આપણને તે આવશ્યક લાગવા માંડે છે. જાહેરાતો અને પ્રચાર-પ્રસાર દ્વારા તે લોકોના જીવનમાં એવી જરૂરિયાતો પેદા કરી દે છે જેમની ખરેખર કોઈ આવશ્યકતા હોતી જ નથી. એ રોજ રોજ નવા કપડા, નવા પ્રસાધન, નવા બૂટ-ચંપલ, નવા સાજ-શણગારની વસ્તુઓ અને અન્ય ઉપભોગની નિતનવી વસ્તુઓને પ્રસારિત કરીને લોકોને સમ્મોહિત કરીને એમનો સમય, સંકલ્પ અને ધન ખર્ચ કરાવે છે અને એમને પ્રાપ્ત કરવા માટે પછી લોકો ખોટા રસ્તા અપનાવે છે. જેના પરિણામ સ્વરૂપ હજી નવી નવી લાલસાઓ ઉત્પન્ન

થઈ જાય છે. આમ દુષ્ક્રમ નિરંતર ચાલ્યા જ કરે છે અને તેને રોકવા માટેનો શ્રેષ્ઠ ઉપાય એ છે કે આપણે વિકાસને સાચા અર્થમાં સમજીએ.

વિકાસ માત્ર ભોગ્ય પદાર્થના આધારે જ નહીં અર્પિતુ આત્મિક ગુણોના આધાર ઉપર પણ થાય છે. માટે જ આપણા ઉપનિષદોમાં સ્પષ્ટપણે કહેવામાં આવ્યું છે કે સાચા અર્થમાં પ્રગતિનો માપદંડ આત્મિક ઉન્નતિ જ છે, અર્થાત્ જેની પાસે સંતોષ, સહનશીલતા, સહયોગ, શાંતિ, દૈર્ય, પ્રેમ, પવિત્રતા, ખુશી, સ્થિરતા, એકાગ્રતા નથી. ખરેખર તો એવી વ્યક્તિ પછાત છે અને તેને આ

પછાતપણામાંથી બહાર કાઢવા માટે ઉપર બતાવેલ મૂલ્યોને અપનાવવા જ પડે. મૂલ્યોને આત્મસાત્ કરવાને માટે આત્મ અનુભૂતિ આવશ્યક છે. કારણ કે આત્માની સાચી ઓળખ મેળવ્યા બાદ જ શરીર અને પદાર્થોની નિરર્થકતા અને ક્ષણભંગુરતાનું જ્ઞાન થાય છે. અને વ્યક્તિને એ મહેસુસ થાય છે કે આ નશ્વર દેહને માટે આટલું બધું ભેગું કરવાની શી જરૂર છે ? અતઃ આપણે એ સમજવું જોઈએ કે ભૌતિક ઉત્પાદનોની આ અનાવશ્યક ભીડમાં આપણું શરીર પણ એક ઉત્પાદનથી વધુ કંઈ જ નથી. જી હાં. અન્ય (અનુસંધાન પેજ નં. 31 પર)

દિવ્યતા સંપન્ન વર્ષ

બ્ર.કુ. વર્ષા, મહેસાણા

આવો આપણે આ વર્ષને દિવ્યતાથી સમ્પન્ન બનાવીએ. શાંતિની શક્તિને કર્મમાં લાવી વાણી-વ્યવહારને સુધારીએ. શાંતિદૂત - શાંતિના ફરિશ્તા બની વિશ્વમાં સકાશ ફેલાવીએ.

આવો આપણે આ વર્ષને દિવ્યતાથી સમ્પન્ન બનાવીએ... શ્રેષ્ઠ સંકલ્પો દ્વારા જુઠા અભિમાનને ભગાવીએ. કરુણા-દયા-ઉદારતાથી સ્વયંને શ્રૃંગારીત કરાવીએ. દિવ્ય શ્રેષ્ઠ ચરિત્ર્યની સર્વને અનુભૂતિ કરાવીએ.

આવો આપણે આ વર્ષને દિવ્યતાથી સમ્પન્ન બનાવીએ... બહિર્મુખતાભરી વાતોથી સ્વયંને મુક્ત બનાવીએ. સ્વચિંતન સ્વદર્શનથી આત્મજ્યોતિ જગાવીએ. મન બુદ્ધિને એકાગ્ર કરી સુખદ અનુભવ કરાવીએ.

આવો આપણે આ વર્ષને દિવ્યતાથી સમ્પન્ન બનાવીએ... સ્વભાવ સંસ્કારનો રાસ કરી સ્વયંને વિજયી બનાવીએ. સ્વયંના ટીચર સ્વયં બની કમજોરીઓને મિટાવીએ. દૈવીગુણોથી સમ્પન્ન બની પ્રભુ પ્રત્યક્ષતાનો ઝંડો લહેરાવીએ.

આવો આપણે આ વર્ષને દિવ્યતાથી સમ્પન્ન બનાવીએ...

॥ ઓમશાંતિ ॥

સર્વધર્મ સમભાવની શ્રેષ્ઠ ભાવના

બ્ર.કુ. પાયલ (ભોલી), ઉપલેટા

એપ્રિલ માસમાં થયો ચાર ધર્મોના ઉત્સવનો સમન્વય,
સહુ ઉમંગ ઉત્સાહથી પ્રભુ સ્મરણમાં થઈ જશે તન્મય,
ભારત દેશે આપ્યો સર્વ ધર્મોને એકસમાન આવકારને અધિકાર,
સ્વધર્મ સમાન સર્વધર્મ પ્રત્યે સમભાવ દાખવી કરીએ સૌનો સત્કાર...
ત્યારે જ તો થશે 'વસુદેવ કુટુંબકમ્'નું સુખ સ્વપ્ન સાકાર.....

૨ એપ્રિલ - ચેટીયાંદ

જળ જ્યોતિના અવતાર - શ્રી ગુલેલાલની જન્મ જયંતી

ચૈત્ર સુદ બીજ લાલસાંઈ શ્રી ગુલેલાલનો જન્મ એ સિંદીઓનું નવ વર્ષ,
આરાધ્ય દેવે મિરક બાદશાહના ત્રાસમાંથી સૌને મુક્તિ અપાવી રેલાવ્યો અતિ હર્ષ,
૪૦ દિવસ સુધી એ યુગપુરુષ દરિયાલાલના આભાર રૂપે સૌ ખુશીઓ મનાવે,
એ બહિરાણા સાહેબના મંદિરમાં લોટાથી જળ સંગે અખંડ જ્યોતિ જલાવે,
દુશ્મન સાથે પણ વેરથી નહિ પણ પ્રેમથી જ્યારે થાયે વ્યવહાર...

ત્યારે જ તો થશે 'વસુદેવ કુટુંબકમ્'નું સુખ સ્વપ્ન સાકાર.....

૧૦ એપ્રિલ - શ્રી રામનવમી

શ્રી વિષ્ણુના અવતાર - શ્રી રામચંદ્રની જન્મ જયંતી

અયોધ્યાના રાજા દશરથ - રાણી કૌશલ્યાના સંતાન પ્રાપ્તિનાં તપ ફળ્યાં,
ચૈત્ર સુદ નોમને દિવસે રઘુકુળના ગાદી વારસદાર શ્રી રામચંદ્ર જન્મ્યાં,
ક્ષત્રિયકુળના એ શૂરવીર યૌદ્ધા, શ્રી રામે કર્યો રાવણ દુશ્મનનો ઉદ્ધાર,
હનુમાન, કેવટ, શબરી, અહલ્યા જેવા ભક્તોના કર્યા બેડા પાર,
મર્યાદા પુરુષોત્તમ શ્રી રામ સમાન ગુણો અપનાવવાનો કરીએ નિર્ધાર...

ત્યારે જ તો થશે 'વસુદેવ કુટુંબકમ્'નું સુખ સ્વપ્ન સાકાર.....

૧૪ એપ્રિલ - મહાવીર જયંતી

સહનશક્તિના અવતાર - શ્રી મહાવીરની જન્મ જયંતી

ચૈત્ર સુદ તેરસ રાજા સિદ્ધાર્થ - રાણી ત્રિશલાને ઘેર રાજકુમાર વર્ધમાન જન્મ્યા,
૩૦ વર્ષની અલ્પાયુમાં જ ગૃહત્યાગ કરી એ મહાવીર તપસ્વી જીવન જીવ્યાં,
અનેશ્વરવાદી જૈન ધર્મની સ્થાપના કરી મહાવીર રજમાં તીર્થકર બન્યાં,
કઠોર તપસ્યાને સ્વપીડાથી ૧૩ વર્ષમાં એ અરિહંત ને જિન કહેવાયાં,
અહિંસા, બ્રહ્મચર્ય, અપરિગ્રહ જેવા મૂલ્યો કેળવી સમજીએ જીવનનો સત્ય સાર...

ત્યારે જ તો થશે 'વસુદેવ કુટુંબકમ્'નું સુખ સ્વપ્ન સાકાર.....

૧૫ એપ્રિલ - ગુડ ફ્રાઈડે

પ્રેમ અને દયાના અવતાર - ઈસા મસીહનો પ્રાણત્યાગ દિવસ

ઈશ્વરના પુત્ર, માનવતાના મસીહા ઈસુ ખ્રિસ્તે આખું સ્વયંનું બલિદાન,
પાપને હટાવવાના પરમાર્થ કાળે, કર્યા શ્વાંસ, સમય, સંકલ્પ કુરબાન,
અસહનીય યાતના ભોગવીને ઈસુએ સ્થાપ્યું ક્ષમાનું ઉત્કૃષ્ટ ઉદાહરણ,
પવિત્ર મહાન આ શુક્રવારે ઉપવાસ, પદયાત્રાથી ખ્રિસ્તીઓ કરે તેનું સ્મરણ,
અપકારી ઉપર પણ ક્ષમાભાવ દાખવી કરીએ ઈસુ સમ ઉપકાર...

ત્યારે જ તો થશે 'વસુદેવ કુટુંબકમ્'નું સુખ સ્વપ્ન સાકાર.....

અજન્મા નિરાકાર શિવના દિવ્ય અવરતણની જન્મ જયંતી

ભારત વિશ્વગુરુનું ગૌરવ જાળવી રાખનાર એ સર્વે મહાન ધર્મપિતાઓ,
સ્વયંના પવિત્રતાના બળથી ભારતને ટકાવનાર એ વંદનીય પવિત્ર આત્માઓ,
કળિયુગના અંતે ધર્મગ્લાનિના સમયે ધરા પર અવતર્યા નિરાકાર શિવ પરમાત્મા,
સત્ધર્મની સ્થાપના કરી પરમપિતા બનાવી રહ્યા સૌ પાપાત્માઓને પુણ્યાત્મા,
ભાઈચારાની ભાવનાથી એક ઈશ્વર પિતાનાં સર્વ સંતાનો જ્યારે બનીશું એક પરિવાર...

ત્યારે જ તો થશે 'વસુદેવ કુટુંબકમ્'નું સુખ સ્વપ્ન સાકાર.....

॥ ઓમશાંતિ ॥

(પેજ નં. 29નું અનુસંધાન)... દિવ્યદર્શન

ઉત્પાદનોની જેમ તેની પણ નિર્માણતિથિ અને સમાપ્તિની તિથિ નિશ્ચિત છે જ. જેમ અન્ય ઉત્પાદનોની ઉપર સાવધાની લખેલી હોય છે કે, ગરમી કે ઠંડકો કે આગ કે ચુંબક વગેરેથી દૂર રાખો. બરાબર એવી જ રીતે માનવ શરીરરૂપી ઉત્પાદનને માટે પણ અમુક સાવધાનીઓ રાખવી જરૂરી છે. માટે જ, તેને આગ, પાણી, શસ્ત્ર, કેફી પદાર્થ આદિ જેવી વિવિધ પ્રકારની ઘાતક વસ્તુઓથી બચાવીને રાખવું અત્યંત જરૂરી છે. જો આપણે એની યોગ્ય સારસંભાળ રાખતા રહીશું તો આ શરીર 100 વર્ષ સુધી પણ ઠીકઠાક ચાલી શકે છે. વ્યવહારિક રીતે જો વિચારવા જઈએ તો આ એક સાધારણ સમજની વાત છે કે જો શરીર પણ એક નવું ઉત્પાદન છે જે નિશ્ચિત સમયે નષ્ટ જ

થવાનું છે. તો એને માટે અન્ય ઉત્પાદનોનો ઢગલો ભેગો કરવાની શી જરૂર ? તેના બદલે શરીરનો ઉપયોગ કરનારો જે આત્મા છે. તેનો ઉપયોગ આવનારી અવિનાશી શક્તિઓના સંગ્રહમાં આપણે પોતાના તન, મન અને સમયનો યોગ્ય ઉપયોગ કરવો જોઈએ.

॥ ઓમશાંતિ ॥

- ગાળો અને ગ્લાનિને પુષ્પોની ભેટ સમજીને સ્વીકાર કરો તો સદા હર્ષિત રહેશો.
- સમયને સફળ કરવો એ પણ ઘણી મોટી શક્તિ છે.
- મન, વાણી, કર્મ ત્રણેની દૃઢતા જ મહાન બનાવે છે.

(પેજ નં. 07નું અનુસંધાન)... અમૃતધારા

મનમાં શાંતિ આવે છે. એમાં નફરતની કોઈ દૃષ્ટિ બિલકુલ કોઈના પ્રત્યે પણ ના હોય. તો ગંભીર, શાણા, શાંતિ અને ધીરજથી પોતાનો સારો પાર્ટ બનાવો. દિવસભરમાં કેટલીયે વાતો બને છે. પણ જો એને યાદ રાખીશું. તો બીજા દિવસે બાબાની વાતો કરી શકીશું નહીં.

આજ્ઞાકારી બનવાથી ઘણું સુખ મળે છે. બાબા જ્યારે જ્યાં પણ સેવા કરાવે, એમાં ઘણી શક્તિ છે એટલે કદી સેવા માટે ના કહેશો નહીં. આખો દિવસ કર્મ કરવા છતાં પણ બાબાને એવા યાદ કરો કે બાબા આપણને યાદ કરે અર્થાત્ બાબા દ્વારા વધારામાં સકાશ મળે. આ ઘણો ઊંડો પુરુષાર્થ છે. લાંબા સમયનો યોગાભ્યાસ હોય. જોડાણ તૂટેલું ન હોય. કોઈની ખામી જોશો નહીં અને એ મુજબનો વ્યવહાર કરશો નહીં. બાબાએ આટલી મોટી દિવ્ય સંપત્તિ આપી છે તેનાથી વંચિત ના થશો. યાદ (યોગાભ્યાસ)ની ખેંચ નહીં હોય, તો અનુભવ થશે નહીં. નિશ્ચયથી પુરુષાર્થ કરો તો વિજય મળશે. કદી સંશય ના આવે. તો હાર પણ ના થાય.

તો ધીરજનાં ફળ મીઠાં લાગશે. સંતુષ્ટતાથી સજેલાં લાગશે. સહનશક્તિને લીધે કઠોર નહીં લાગે. સહનશક્તિ ઓછી હશે, તો કોમળ યા કઠોર બનશે. કમલપુષ્પ સમાન બનવા માટે વ્યારા પ્યારાની સ્થિતિ બનાવો. ઊંચી અવસ્થામાં અચલ, અડોલ, એકરસ રહો. આવી ભાવના રાખવાથી બાબા એવી સ્થિતિ બનાવવામાં સાથ આપે છે.

॥ ઓમશાંતિ ॥

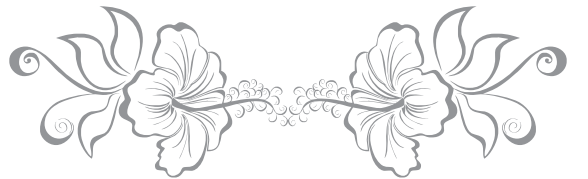
(પેજ નં. 27નું અનુસંધાન)... વાણીથી પ્રાણી

શબ્દો ધન હોય છે. પછી તે પ્રવાહી અને વાયુરૂપ થઈ ઉડી જાય છે અથવા માયાવીરૂપ ધારણ કરે છે. માટે બોલીને ભલે બોર વેચો પણ ‘આચાર: પ્રથમો ધર્મ’ એ શબ્દો સાર્થક બને તેનાથી સતત જાગ્રત રહેવું એ પણ એટલું જ જરૂરી છે. આજના ધર્મગ્લાનિના સમયે શાંતિ, પ્રેમ, પવિત્રતા, શક્તિ, દયા, આનંદના સાગર એવા વિશ્વ કલ્યાણકારી પરમપિતા પરમાત્મા ‘શિવ’ આ બધી આચાર સંહિતાને અને સમગ્ર શાસ્ત્રોના સારને બે શબ્દોમાં સમજાવે છે કે ‘ઓમશાંતિ’, ‘પવિત્ર બનો’, ‘યોગી બનો’, ‘મનામનભવ’, સ્વયંને ‘આત્મા’ સમજી મને એક ‘પરમાત્મા’ને યાદ કરો.

આનો આધ્યાત્મિક મર્મ માનવીના આચરણ માટે એ જ કે ‘મીઠું બોલે’, ‘ધીમે બોલે’, ‘ઓછું બોલો’, ‘સમજી વિચારી બોલો.’ તો જ વાણીની કિંમત થશે અને બોલમાં વજન પણ રહેશે. જે થકી આપણે આપણી વચ્ચે રહેલા જનસમુદાય સાથે યોગ્ય વ્યવહાર વાણી દ્વારા કરેલો કહેવાશે.

‘તોલ મોલ કે બોલ’ ત્યારે જ મહિમા યોગ્ય બને અને એજ જીવનની સારી સેવા છે. જીવન જીવવાની સારી મહેંક છે. મિત્રો આપણે એવું બોલીએ અને ન આવડતું હોય તો શીખી લઈએ. આપણે વ્યવહારમાં જરૂર જેટલું જ બોલીએ એજ શુભકામના સાથે.

॥ ઓમશાંતિ ॥

સંગમયુગની શબ્દાવલી

દૈવી ભાઈઓ અને બહેનો,

સંગમયુગની શબ્દાવલીના વિભાગમાં માર્ચ-૨૦૨૨ માસની શબ્દાવલી ભાગ-૧૬ના જવાબો આ સાથે છે. જ્ઞાનના ચિંતનના આધારે તમારા જવાબોને સાચા જવાબો સાથે સરખાવી શકશો. સંગમયુગની શબ્દાવલી ભાગ-૧૭ અહીં પ્રસ્તુત છે. જેની આડી-ઊભી ચાવીઓ ભરશો. તમને આવતાં મે-૨૦૨૨ના અંકમાં સંગમયુગની શબ્દાવલી ભાગ-૧૭ના જવાબો મળશે.

સંગમયુગની શબ્દાવલી ભાગ-૧૭

1	2	3		4		5		6	
7						8			
			9		10			11	12
13	14		15			16	17		
18		19				20			
	21				22				23
				24		25		26	
27	28		29			30	31		
32						33			
34				35					36

શબ્દાવલી ભાગ-૧૬ ના જવાબોવાળું કોષ્ટક

1	શિ	ત	લ		૬	દા	દી	ગુ	લ	ઝા	૨																																																		
૯	વ	ર	દા	૧૦		૧૧	લ	ગ	ન		લ્																																																		
	૨		૧૨	ખ	૧૩	નો		૧૪	ળ		ફા																																																		
૧૫	શ્રી	૧૬	જુ	૧૭	રો	૧૮	ટ	લી	૧૯	આ	ઈ	ટી																																																	
		૨૦	ના	૨૧	રી	૨૨	લી	૨૩	જી	ય	ન																																																		
૨૩	ફા	૨૪	ગ		૨૫	સ	યા	૨૬	લ	૨૭	લ	ન																																																	
૨૮	ગ	૨૯	ટ		૩૦	મા	૩૧	ફ		૩૨		૩૩	ત																																																
	૩૪		૩૫	જા	૩૬	ન	કી	૩૭	દા	૩૮	દી	૩૯	રા	૪૦	મ																																														
		૪૧	૪૨	૪૩	૪૪	૪૫	૪૬	૪૭	૪૮	૪૯	૫૦	૫૧	૫૨	૫૩	૫૪	૫૫	૫૬	૫૭	૫૮	૫૯	૬૦	૬૧	૬૨	૬૩	૬૪	૬૫	૬૬	૬૭	૬૮	૬૯	૭૦	૭૧	૭૨	૭૩	૭૪	૭૫	૭૬	૭૭	૭૮	૭૯	૮૦	૮૧	૮૨	૮૩	૮૪	૮૫	૮૬	૮૭	૮૮	૮૯	૯૦	૯૧	૯૨	૯૩	૯૪	૯૫	૯૬	૯૭	૯૮	૯૯	૧૦૦

આડી ચાવીઓ:-

૧. આઝાદીનો (૭)
૨. વિશ્વ કા માલિક બનના કોઈ કા ઘર નહીં (૨)
૩. દિમાગ, ધ્રેઈન (૩)
૪. પથારી (૩)
૫. જનક પુત્રી (૩)
૬. ચીજ-..... (૨)
૭. જો કીયા વો નિભાના પડેગા (૨)
૮. ૧૪મી એપ્રિલનો દિવસ (૭)
૯. નાગ (૩)
૧૦. અગ્ર, તગ્ર અને (૩)
૧૧. મુલાયમ (૩)
૧૨. એક કંદમૂળ (૩)
૧૩. વાસણ (૨)
૧૪. ૩૧મી માર્ચ પછીનો બીજો દિવસ (૫)
૧૫. મધુબનનું એક ફાર્મ (૪)
૧૬. તકનું ઉંધુ લખો (૨)
૧૭. હમે માયા કો દેના હૈ (૩)
૧૮. કડવો અને મીઠો (૩)
૧૯. ઠંડીનું વિરોધી (૩)
૨૦. પતિ (૨)

ઊભી ચાવીઓ:-

૧. ગુજરાતનું એક મેગાસીટીનું નામ (૫)
૨. હરણ (૨)
૩. એક સુકો મસાલો (૨)
૪. હમ સતયુગી દેવતા હૈ (૫)
૫. કંટ્રોલ, કાબુ, તાબામાં રાખવું (૨)
૬. રોબટને ગુજરાતીમાં કહેવાય (૫)
૭. મુરખો (૨)
૮. એક પ્રકારનું ફળ (૨)
૯. ગાયન, વખાણ, મહિમા (૨)
૧૦. ઝોળી (૩)
૧૧. જ્યુસ (૨)
૧૨. પૂર્વજ ઉંધુ લખો (૩)
૧૩. મનુષ્ય, પુરૂષ માનવ (૨)
૧૪. મુગટ (૨)
૧૫. ચૈત્ર સુદ નોમ એટલેનો તહેવાર (૫)
૧૬. ચહેરા પરનો ઉપસેલો ભાગ (૨)
૧૭. એક સેવ (૪)
૧૮. સ્થાન, જગ્યા (૨)
૧૯. મને જાણીને, કાને છેડી રે (૩)
૨૦. સાજન, પતિ (૩)
૨૧. ભરપૂર શબ્દનું અંગ્રેજી (૨)
૨૨. લીલા ઘઉંનો પાકે (૨)
૨૩. વાસણમાં ભરેલા દૂધ ઉપરની મલાઈ (૨)

ખેડામાં 'મહાશિવરાત્રી'ના પર્વે પર આયોજિત કાર્યક્રમમાં ઇશ્વરીય સંદેશ આપતાં પ્ર.કુ. દક્ષાબેન સાથે અગ્રણી મહેમાનો.

ગાંધીધામમાં 'શિવદર્શન' કાર્યક્રમમાં નગરપાલિકાના પ્રમુખ ભગિની ઇશિતાબેન તિલવાણી સાથે અન્ય મહેમાનો અને પ્ર.કુ. ભારતીબેન.

અમદાવાદ ન્યુ મણિનગર ખાતે 'દ્વાદર્શ જ્યોતિલિંગ-અમરનાથ દર્શન' કાર્યક્રમમાં સદગુરુ સોસાયટીના સેક્રેટરી ભ્રાતા અરવિંદભાઈ, વ્યાપારી ભ્રાતા દીપકભાઈ ગુપ્તા, મહેમાનો સાથે પ્ર.કુ. સોનલબેન.

અમદાવાદ જશોદાનગર સેવાકેન્દ્ર દ્વારા આઝાદીના અમૃત મહોત્સવના ઉપલક્ષ્યમાં 'અમરનાથ શિવલિંગ દર્શન' કાર્યક્રમના આયોજનમાં પ્ર.કુ. સંગીતાબેન, પ્ર.કુ. રીટાબેન તથા અન્ય.

સુરત મોટા વરાણામાં 'શિવરાત્રી મહોત્સવ' અંતર્ગત 'શિવશંકરની ચૈતન્ય ઝાંખી' સાથે આયોજિત 'શોભાયાત્રા'નું મનોરમ્ય દશ્ય.

નવસારી સેવાકેન્દ્ર દ્વારા 'આઝાદીના અમૃત મહોત્સવ તથા શિવરાત્રી પર્વે' આયોજિત પ્રભાતફેરીનું અલૌકિક દશ્ય.

ધાંઝાધામાં 'આઝાદીના અમૃત મહોત્સવ અને મહાશિવરાત્રી' ઉત્સવ નિમિત્તે આયોજિત રેલીમાં ભારતમાતા સાથે પ્ર.કુ. વલ્લો.

સાંધલી સેન્ટર દ્વારા 'મહાશિવરાત્રી' નિમિત્તે આયોજિત શોભાયાત્રામાં શિવજંચતીના થીમ સાથે બનાવેલ સુંદર ટેપ્લોનું આબેહૂબ દશ્ય.

સુરત પાસોદરામાં 'જળાધારી શિવલિંગ દર્શન' કાર્યક્રમમાં પધારેલ ડૉ. મિલનભાઈ, ડૉ. વિજયભાઈ, મ્યુ. કોરપોરેટર ભ્રાતા મહેશભાઈ, ભાવનગર પ્રેસના બ્યુરો ચીફ ભ્રાતા દીપકભાઈ સાથે પ્ર.કુ. હર્ષાબેન.

અમદાવાદ નારણપુરામાં 'મહાશિવરાત્રી' નિમિત્તે 'અમરનાથ શિવાલય'માં દીપ પ્રગટાવતાં સોમનાથ સોસાયટીના ચેરમેન ભ્રાતા દર્શનભાઈ, મ્યુ.કોરપોરેટર જયેશભાઈ, પ્ર.કુ. રંજનબેન.

ડીસા ખાતે 'આઝાદીના અમૃત મહોત્સવ દ્વારા સ્વર્ણમ દુનિયા' પ્રોજેક્ટના શુભારંભ પ્રસંગે કલાકારો સાથે પ્ર.કુ. સુરેખાબેન.

મરોલીમાં 'શિવજયંતી મહોત્સવ'માં શિવ-શંકરની ચૈતન્ય ઝાંખી સાથે સમૂહચિત્રમાં પત્રકાર ભ્રાતા હરેશભાઈ તથા પ્ર.કુ. મુકેશબેન.

સિદ્ધપુરમાં બરફના 'અમરનાથ શિવલિંગ' પ્રાગટ્ય ઉત્સવમાં એન્જિનિયર ભ્રાતા અશોકભાઈ, ભ્રાતા દીપકભાઈ, અઝાણી વ્યાપારી ભ્રાતા પોપટભાઈ, પ્ર.કુ. વિજયાબેન, પ્ર.કુ. બિન્દુબેન.

બાંટવા ખાતે 'શિવ સ્નેહમિલન' કાર્યક્રમમાં નગરપાલિકાના પ્રમુખ રણુભાઈ, જુલ્લા BJP અઝાણી રાજુભાઈ, ઉપપ્રમુખ ડૉ. સુરેજભાઈ, પ્ર.કુ. મધુબેન.

ઉંમરગામમાં 'બર્ફાની બાબા અમરનાથ'ના ઉદ્ઘાટનમાં પધારેલ નગરપાલિકા ટાઇન પ્લાનીંગ કમિટીના પ્રમુખ ભગિની વૈભવીબેન મહાવંશી ને ઈશ્વરીય સૌગાત આપતાં પ્ર.કુ. ચેતનાબેન.

ખેડપ્રહા સેવાકેન્દ્ર દ્વારા 'બરફના અમરનાથની ઝાંખી' તથા રાજયોગ શિબિરના શુભારંભમા પધારેલ નગરપાલિકાના પ્રમુખ સાગરભાઈ, વ્યાપારી ભ્રાતા ઓમપ્રકાશભાઈ, પ્ર.કુ. જયોતિબેન.

રાજકોટ રણછોડનગર ખાતે 'મહાશિવરાત્રી પર્વ' પર કેક કટીંગ કરતાં ગુજરાત ઝોન ઈન્ચાર્જ રાજયોગિની ભારતીદીદી, માંડવરાય મંડળીના મેનેજર ભ્રાતા જગદીશભાઈ ચોવટીયા, PWDના સીનીયર અધિકારી જયશ્રીબેન મહેતા, ધ્ર.કુ. રેખાબેન, ધ્ર.કુ. રમાબેન.

અમદાવાદ સુપ્રશાંતિ ભવન ખાતે 'શિવજયંતી' કાર્યક્રમમાં દીપ પ્રજ્વલન બાદ પ્રિન્સીપલ રીફ ઈન્કમેટેક્સ કમિશનર ગુજરાત ભ્રાતા રવિન્દ્ર કુમાર, ગુજરાત વિદ્યાપીઠના કુલપતિ ડૉ. રાજેન્દ્ર ખિમાણી, સુપ્રસિધ્ધ કૉરિયોગ્રાફર ભગિની જયશ્રીબેન ત્રિવેદી સાથે ધ્ર.કુ. નેહાબેન અને ધ્ર.કુ. અમરબેન.

શહેરામાં 'શિવજયંતી' મહોત્સવમાં પધારેલ ગુજરાત વિધાનસભાના ઉપાધ્યક્ષ અને MLA ભ્રાતા જેઠાભાઈ ભરવાડ, નગર સેવા સદનના પ્રમુખ ભગિની ઊર્મિલાબેન, PI ભ્રાતા એન. આર. ચૌધરી, નગરસેવા સદનના ઉપપ્રમુખ હિંમતસિંહ, ધ્ર.કુ. સુરેખાબેન, ધ્ર.કુ. રતનબેન.

દાહોમાં 'મહાશિવરાત્રી'ના દિવસે DDO ભ્રાતા જયેશભાઈ પરમાર IAS, ઝાચડસ મેડીકલ કૉલેજના ડીન ડૉ. સી.એ.ત્રિપાઠી, CEO ડૉ. સંજયકુમાર, નગરપાલિકાના કાઉન્સીલર ભ્રાતા તુલસીભાઈ, સદગુરૂ ફાઉન્ડેશનના ભગિની શમિષ્ટાબેન, ધ્ર.કુ.કપિલાબેન.

અમદાવાદ વસ્ત્રાપુરમાં 'શિવધ્વજરોહણ'ના કાર્યક્રમમાં CEO IIM ભ્રાતા મનોજભાઈ ભટ્ટ, માધુપુરા મહાજનના અગ્રણી વ્યાપારી ભ્રાતા કૌશિકભાઈ, વસંત મસાલાના MD ભ્રાતા ચંદ્રકાન્તભાઈ ભંડારી, ભ્રાતા કનકભાઈ ઓઝા, ભ્રાતા ભુપેન્દ્રભાઈ શાહ, ધ્ર.કુ. નીરબેન.

ધારી સેવાકેન્દ્ર દ્વારા 'આઝાદીના અમૃત મહોત્સવ'ની ઉજવણીમાં DHO ભ્રાતા રશ્મિકાંત જોષી, DFO ભ્રાતા અંશુમન શર્મા, આચાર્ય ભ્રાતા રાજુભાઈ દવે, પ્રોફેસર ભગિની ભાવનાબેન, ધ્ર.કુ. ભારતીબેન.